ЫЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 211 (6388) | 1952 оной октябриин 19, воскресенье | Сэн 20 мөнгөн

Ленин—Сталинай партиин илалта түгэс туг

Советскэ арад болбол Советскэ Союзай коммунистическэ партиин XIX съездын шийдэбэринүүдые, агууехэ вождь ба багшаараа Сталинай хэлэһэн түүхэтэ түйлай ехэ дэбжэлтэйгээр үгтаба. Коммунистическэ общество байгуулгые ба мүнөө советскэ арадые коммунизмын илалта тээшэ этигэлтэйгээр удирилжэ ябаһан Ленин—Сталинай нэрэн сэсэн мэргэн политикын илалтые ехэ удхашанартай эдэ документ-дотор советскэ хүнүүд, бүхы дэлхэйдэ ажалшад харана.

Коммунизмын түлөө тэмсэлдэ туйлаһан ажалтануудаараа советскэ арад Ленин-Сталинска политикые хэлбэриилөөр ябуулжа байдаг өөрынгөө инаг Коммунистическэ партида уялгатай мэдэнэ. Бүхэдэлхэйн-түүхэтэ нүүдаар халима дүүрэн, XVIII ба XIX зуунуудай хоорондохи хугасаа соо партиин тэмсэлэй ба илалтануудай замаар ябажа ерэ.

Эн ороной хамгаалгын Агууехэ дайнайдаа арадай туйлаһан түүхэтэ, дүрбэдэхи табанжэлэй түсэбые бодоо урид дүүргэлгэ, арадай ажахые саашалаа хүргэлгэ, советскэ арадай ашалыга ажана һайн байдалай ба мүнө хэмжээнэй дээшэлэлгэ, советскэ обществын морально-политическэ нэгдэл ба манай ороной арадуудай хани нэгдэлэй хэмжэлгэ, эб найрамдалай демократиин лагериин бүхы хүсэнүүдые Советскэ Союзые тойрон жатсалга — түүнэ хадаа Коммунистическэ партиин политикын үнэн зүбые гэршэлһэн ашалга дүнгүүд мүн.

Эхэ ороной эрхэ сүлөөгэй ба баяжахай байдалай түлөө, коммунистическэ общество байгуулхын түлөө тэмсэлдүүр партиин болбол арадтаяа улам ниитаар нэгдэлэн, үргэн ниитэ ба барисаа холбоогоо бэхижүүлэ. Советскэ арад партиин политикэ үргэн һаналаар дэмжэнэ, тэрээнэ дүүрэнээр этигэнэ.

Х съездын хүдэлмэри хадаа манай ороной нэгэдэлые, тэрээнэй өөрынгөө хүтэлбэридэ тон түнзэгы найдвараг, агууехэ Сталинда тэрээнэй хаанай дурлалаг ба хизааргүй үнэн сэдэлые тон эли тодоор харуулаа.

Коммунизмын дайсадтай хэглэһэн хатуу тэмсэл дүнгүүр манай партиин нэгдэл хадаа тэрээнэй доторой байдалай, тэрээнэй доторой ажалай эгээн онсо щанжэнь мүн болоо. Манай партиин үүсэнэй ба илагдашаагүй булагынь энээндэ байна. Ленин зэргэнүүдэй хэлбэриилгэй бата суурь-маһанай түлөө парти болбол партиин нэгдэлые аршалан хамгаалаа манай вождь ба багша нүхэр Сталин түбхын туруулда уялгатай.

Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездээр абтаһан шийдэбэринүүд хадаа манай орон дотор коммунизмай байгуулгын жабхаланта ехэ ашалгаатай нүүдые партиин үмэнэ, бүхы ороной арадай үмэнэ нээжэ үгэнэ.

Эдэ шийдэхи табанжэлэй түсэбүүд тушаалгаанууд дотор съездын хараалһан, ороной арадай ажахые саашадаһан, ажалшадай материльна ба культурна хэмжэлгэ, ажалшадай материльна ба культурна хэмжэнэй дээшэлэлгэ, программые советскэ үргэн һаналаар һайшаана. Эн хадаа экономическа хуулинуудые ябадалда, нүхэр Сталинай коммунистическэ общество байгуулхын тухай наукада тушэлгэнэ. XIX съездэ тэрэнэ толилогдоһон, дотор социализмын экономическа проблемэнүүд нүхэр Сталинай гэһэн И. В. Сталинай гэ шэнэ зохёол хадаа марксистско-ленинска теоридо, манай бүхы бодото ажалдулгала туйлай ехэ удхашанартай. Ленинска эн зохёолой идейнүүд ажалшагаа, коммунизмын түгэс ашалгаа дабшаха замыемнай гэрэлтэй.

Коммунистическэ партиин XIX съездэ шийдэбэринүүдые, нүхэр Сталинай хэлэһэн үгые шудалха ба советскэ хүнүүд шэнэ табанжэлэй түсэбые мөлдүүлэн, түрүүгэхэ бэшэ, харин ажалшадай түрүүгэхэ ашалгаа, ажалшадай парти болгоно, ажалшадай парти болгоно, ажалшадай парти болгоно

БҮХЭСОЮЗНА КОММУНИСТИЧЕСКЭ (большевигүүдэй) ПАРТИИН XIX СЪЕЗД

Нүхэр МИКОЯНАЙ хэлэһэн үгын үргэлжэлэл

хоолтой байха шанарые һайжаруулха, үйлэдбэрилгын культурые Москвагай болон Ленинградай түрүү предприятинуудай хэмжээндэ хүрэтэр дээшэлүүлхэ, эдэ городуудта — урагшаа саашанхи алхам хэхэ ябадал болоно.

Овощь ба хартаабха хатаалга манайда ехээр гээгдэжэ ябана. Нүхэр Сталинай үүсхэлээр хартаабха ба овощь хатааха мүнөө сагай заводуудые бариха ехэ программа абтаа. Тэдэнэй ниитэ хүсэниинь табанжэлэй эсэс хүрэтэр жэлдээ 1.100 мянган тонно түүхэй хартаабха ба овощь болбосоруулха арга олгохо байна. Энэ хадаа хартаабха болон овощиие ороной холын ба хойто районуудта абаашаха, хүн зониие сезонһоо дулдыдангүйгөөр саг үргэлжэ хангаха аргатай болгохо байна.

Мүн тэрэшэлэн хүргөөһэн овощь ба фрукт үйлэдбэрилгын түргөөр ургаха ябадал хараалагдана.

1952 ондо мяханай централизовалагдаһан рыногэй фонд 1948 онойхиһоо —карточка болюулһанай һүүлээр үнгэрһэн түрүүшын жэлэйхиһээ —2,3 дахин ургаа. Табадахи табанжэлэй түсэбэй ёһоор, мяха үйлэдбэрилгын темпын ургалта жэл соо дунда жэшээгээр 14 процентһээ багабэшэ болохо, табанжэлэй эсэс хүрэтэр 1940 онойхидо орходоо мяха хоёр дахиньһаа үлүү ехээр үйлэдбэрилэгдэхэ байна.

Хэрбээ Холбоото Штадуудта 1946 онтой сасуулхада 1951 ондо мяха үйлэдбэрилгэ 437 мянган тонноор бага болоһон байгаа һаа, Советскэ Союз дотор мүн энэ үе соо мяха үйлэдбэрилгэ 709 мянган тонноор ехэ болоо

Мяханай продукци орон доторнай ехэ болоһон байбашье, мяханай продуктнуудай талаар хүн зоной хэрэглэмжэ хэдэн городуудта үшөөл хүсэд хангагданагүй, ушарынь, хэрэглэмжэ хадаа үйлэдбэриһөө түргөөр ургана гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй.

Нүхэр Маленковой тон зүбөөр хэлэһэн ёһоор, мүнөө ороһоной проблемын эсэслэн шиидхэгдээд байхада, бидэчэр малажал түргөөр хүгжөөхэ, һайн мяха үгэдэг мал бүри олошоруулха, һү элбэг ехээр үгэхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулжа шадахабди, хандуулха ёһотойбди. Мяханай промышленностиин хүдэлмэрилэгшэдтэй хамта мүн совхозуудай болон колхозуудай малажалай хүдэлмэрилэгшэд мяха үйлэдбэрилгые ехэ болгохо хэрэгтэ шиидхэхы үүргэтэй байна.

Загаһа барилга 1940 онойхидо орходоо 1952 ондо 70 шахуу процентээр ехэ болоо.

Загаһанай олзоборилгын флодой хүсэниинь 1952 ондо дайнай урда тээхиһээ 3,2 дахин ехээр ургаа, 1955 ондо дайнай урда тээхиһээ 4.5 дахинһаа үлүү ехэ болохо байна.

Далайда загаһа барилга дайнай урда тээ бүхы загаһа барилгын 48 процент болодог байһанаа, мүнөө 66 процент болоно.

Эрэлхэг зоригто морятуудай — загаһа баригшадай арми урган гараа. Тэдэнэр Эхэ орондоо алба хэхэ зуураа, сагай ямаршье уларилда, һалхи шуурганда, хүйтэ нойтондо далайн дошхон байдалтай тэмсэжэ, героическа ажалай, эрэлхэг баатар зоригой эрхим жэшээ харуулна. Хэрбээ һаяхан болотор парустай онгосо ба загаһа баридаг губшуур хэрэглэжэ шадаха шадабари лэ олонхи загаһашадһаа эригдэдэг байгаа һаа, мүнөө загаһа баридаг нарижуулагдаһан һайн зэмсэгүүдээр хангагдаһан мүнөөнэй самоходно далайн суднануудые жолоодохо мэргэжэл загаһашадһаа эригдэнэ. Иимэ суднануудые жолоодохын тулада мэргэжэлтэй олон тоото тамаралгын состав—судна жолоодогшод, штурмануд, судомеханигуд дайнай хойтохи жэлнүүдтэ бэлэдхэгдэнхэй. Гэбэшье, тэдэнэр үшөөл дутана. 1940 ондо энэ мэргэжэлнүүдтэ 740 хүн һурадаг байһанаа, мүнөө манай 12,8 мянган эрхим һайн залуушуул һуралсана.

Зүгөөр, Мурманска ба Балтийска бассейнүүдтэ загаһа барилга түргэнөөр ургажа байбашье, Азово-Хара-далайн, Каспийска болон Дальневосточно бассейнүүдтэ энэ хэмжээ үшөөл һулаар ябана.

Советскэ Союзай сөөрэмүүдтэ загаһа промышленна ёһоор үсхэбэрилгэ эмхидхэхэ ехэ зорилго загаһанай промышленностиин үмэнэ табигдаа байна. Дон, Волга, Днепр, Кура ба Аму-Дарья дээрэ бариглажа байгаа гидробарилгануудтай хамта, угаа томо водохранилищинуудые байгуулга хадаа тэдэниие загаһанай ажахыда зүбөөр ашаглаа һаа, лещ, мүргэ, судак болон бусад зүйлэй загаһануудай запасуудые ехэ болгохо арга олгохо байна.

Гидробарилга хадаа Каспиин ба Азовско далайнуудта загаһанай олошорхо байгаалиин ушар байдалые ехээр хубилгана, үнэтэ зүйлэй загаһануудые промышленна аргаар үргэнөөр үсхэбэрилхэ эрилтэ табина. Тиимэһээ загаһа үсхэбэрилхэ заводуудые ба загаһанай өөһэдэө үдэжэ олошорхо ажахынуудые үргэн хэмжээгээр бариха хэрэгтэй болоно.

Гэбэшье, загаһанай промышленностиин министерство хадаа заагдаһан хэмжээ-ябуулгануудые бэелүүлхэ хэрэг ороитуулжа байна.

Уһан сөөрэмүүдые тогтоохо ехэ түсэбтэй ба тэдэнэй ашаг олзо ехэтэй байдагтай дашарамдан, хүдөө ажахын артельнүүдтэхи сөөрэмүүд загаһанай ресурснуудые баян болгохо ехэ арга боломжонуудтай юм. Энэ хадаа Курска болон Киевскэ областьнуудай, Краснодарска хизаарай загаһанай совхозуудай хүдэлмэриин жэшээ дээрэһээ харагдана. Тэндэ гектар сөөрэм соо 15—20 центнер загаһа жэлдээ үсхэбэрилдэг загаһанай хэдэ хэдэн ажахынууд бии.

Загаһа барилые ба загаһанай һайн шанартай продукт гаргалые бүри түргэн темпээр дээшэлүүлхэ ябадал хангаха, табанжэлэй түсэбэй даалгабаринуудые дүүргэхэһээ гадна, мүн үлүүлэн дүүргэхэ ба дайнай урда тээхиһээ загаһа барилгые хоёр дахинһаа ехэ болгохо бүхы арга боломжонууд бии. Энээнэй тулада загаһа барилгын флодые хангадаг эрьеьн шэнэ базануудые бэхижүүлхэ ба бариха, загаһа болбосоруулдаг предприятинуудые бүри олоор бариха, загаһа барилгые ба болбосоруулгын механизацилгые дээшэлүүлхэ, загаһашадай байха гэр байра барилгые үргэдхэхэ шухала.

Холбоото Штадуудта малай тоһо үйлэдбэрилгэ дайнай урда тээхи 1940 онтой сасуулхада 1951 ондо 281 мянган тонноор хороһон байгаа. Харин Советскэ Союз дотор мүн лэ энэ үе соо тоһо үйлэдбэрилгэ, гэрэй үйлэдбэрилгын нилээд ехэ тоһонһоо гадна, 132 мянган тонноор ехэ болоо.

Табанжэлэй һүүлшын жэлдэ малай тоһо үйлэдбэрилгэ СССР дотор дайнай урда тээхиһээ 2,7 дахин, сыр—3 дахинһаа ехээр, маргарин —3 дахин ехээр ургаха байна.

Тоһо өөхэ үйлэдбэрилгын иимэ түргэнөөр ургахада тэрэниие хүсэд хэрэглэжэ амжахамнай бэрхэтэй байжа болохо һэн гэжэ һанагдахаар байгаа. Зүгөөр иимэ юумэ тохёолдоогүй, ушарынь хүн зоной худалдан абаха шадабаринь рыногэй фондһоо түргөөр ургана. Хэдэ хэдэн районуудта тоһо, өөхэ, илангаяа малай тоһоной талаар хэрэглэмжэ мүнөө хүсэд һайнаар хангагданагүй.

Консервэ үйлэдбэрилгэ дайнай урдахи 1940 онойхидо орходоо 1952 ондо хоёр дахинһаа ехээр ургаа, 1955 ондо 3 дахин, тиихэдэ загаһанай ба мяханай консервэнүүдые үйлэдбэрилгэ 5 дахин ехэ болохо байна.

Үбэлэй үедэ хүн зониие һүөөр хангалга сезон соо бага болодог ябадалые усадхахын тулада удхэрүүлэн бүйлуулһан ба хатааһан һү үйлэдбэрилгэ улам ехэ удхашанартай болжо байна Удхэрүүлэн бүйлуулһан ба хатааһан һү үйлэдбэрилгэ 1940 онойхидо орходоо 1952 ондо хоёр дахин ехэ болоо, табанжэлэй эсэс багта таба дахин ехэ болохо байна.

Сахарай промышленность хадаа эдеэ хоолой промышленностиин бусад һалбаринуудта орходоо немецкэ эзэмдэлгэһээ үлэмжэ ехээр хохидоһон юм. Дайнай урда тээ байһан сахарай 211 заводуудһаа 196 заводуудынь сүм гу, али зарим тэды һандаргагдаһан ба сахар үйлэдбэрилгэ дайнай урдахи хэмжээнтэй сасуулхада 1943 ондо 20 дахин шахуу бага болоо һэн.

Мүнөө сахарай промышленность һэргээн бодхоогдоо, эгээл түрүү техникээр зэбсэглэгдэһэн шэнэ заводууд баригдаа. 1952 ондо сахар үйлэдбэрилгэ 1940 оной хэмжээе 50 гаран процентээр үлүүбшэлхэ, шэнэ табанжэлэй дүүрэтэр дайнай урдахи хэмжээнһээ хоёр дахин ехэ болохо байна.

Свеклоор хэдэг сахар үйлэдбэрилгэ США-да 1951 ондо тэрэнэй урдахи 1950 онтой сасуулхада 338 мянган тонноор бага болоһон, Франция—142 мянган тонноор бага болоһон байна. Харин тиихэдэ манайда сахар үйлэдбэрилгэ мүн лэ энэ үе соо 454 мянган тонноор ехэ болоо. США-да свеклоор хэгдэһэн ба шэхэр сахарые хамтадань абаһанда орходоо, 1951 ондо манайда свеклоор хэгдэһэн сахар 40 гаран процентээр ехэ байгаа. 1951 ондо США-да, Франция ба Англида свеклоор хэгдэһэн сахарые хамтадань абаһанда орходоо, 1952 ондо СССР-тэ иимэ сахар ехээр гаргагдаха байна. **(Альгаташалга).**

Сахарай свекло тарилые, ургасые ба тэрэнэй амтата зүйлые, мүн тэрэшэлэн наран сэсэг тарилые ба тэрэнэй тоһолиг зүйлые саашадаашье ехэ болохо шухала.

Сахарай свеклын культурада колхознигуудай ехэ дуратай байдагай ба украинска организацинуудай шадабаритайгаар хүтэлбэрилдэгэй ашаар Украннада абтадаг свеклын ургаса һүүлэй жэлнүүдтэ сахар үйлэдбэрилхэ түсэбүүдые дүүргэхэ ба үлүүлэн дүүргэхэ ябадал хангана. Свекло таридаг бусад зарим районууд тухай, илангаяа Алтайн хизаар ба Курска область тухай иигэжэ хэлэхын аргагүй байна. Эндэ свекло гариха хэрэгтэ үшөөл муугаар хандана. Киргизи, Казахстан хадаа зарим тэды амжалтануудые туйлаһаншье һаа, өөһэдынгөө бүхы арга боломжонуудые ашаглангүй, тиихэдэ недондо жэлдэ дайнай урда тээхиһээ бага ургаса абаа.

Хүн зоной эдеэ хоолые һайжаруулхатайгаа хамта эдеэндэ дуратай болгодог алибаа умданай зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо шухала болоһон тухай минии баримталан хэлэһэнэйшье хэрэггүй. **(Зал соо шэмээтэй болоно, энеэлдэнэ, альгаташалга болоно).**

Виноградна архи нэрэлгэ 1952 ондо 1940 онойхиһоо 39 процентээр, шэнэ табанжэлэй эсэс багта дайнай урдахи хэмжээнһээ 2 дахин шахуу ехэ болохо байна. Шампанска архи ба коньяк үйлэдбэрилгэ 1952 ондо хоёр дахин ургаа, табанжэлэй эсэс багта 3.5 дахин ургаха байна. Пивэ шаналга 42 процентээр ургаа. табанжэлэй эсэс багта хоёр дахин ехэ болохо байна. Манайда архи нэрэлгэ дайнай урдахиһаа мүнөө нэгэ бага доодо хэмжээндэ байна, хүн зоной эрилтэтэй зохилдуулагдан бага зэргэ удаанаар ургана, гэбэшье ургажа байна. **(Зал соо шэмээтэй болоно, энеэлдэнэ).**

Эдеэ хоолой багсалагдаһан продуктнуудые болон хахад фабрикадуудые нилээд ехэ болгохо хэрэгтэ энэ табанжэлдэ онсо анхарал хандуулха хэрэгтэй.

Колбаса, сосиска ба морожено мэтын үни хада ургэнөөр хэрэглэгдэдэг болоһон фабрична продуктнуудһаа гадна, мүн котлетэ, пельмень, бэлэн завтрагуудта ба консервэлэгдэһэн шүлэнүүдтэ арад зон ехэ дуратай юм. Эдэниие фабрична аргаар үйлэдбэрилгэ дайнай урдахи үеынхиһөө хэдэ дахин ехэ болоо, табанжэлэй эсэстэ бүри ехэ болохо байна.

Гэбэшье, иимэ продуктнууд мүнөө дээрээ имагтал томо городуудта ургэнөөр худалдагдана гэжэ сэхэ хэлэхэ хэрэгтэй байна. Шэнэ табанжэлдэ эдэ продуктнуудые бүри олон городуудта ургэнөөр үйлэдбэрилхэ зорилго табигдана. Ушарынь, эдэ продуктнууд ехэ амтатай ба һайнаар бэлэдхэгдэнэн байдаг байхаһаа гадна, - тэдэнэй шанарынь найдамтай һайн байдаг ба санитарна врачуудаар болон шанар шалгалаг гүрэнэй инспекторнуудээр шалгагдадаг, — мүн манай эхэнэрнүүдые хүндэ худэлмэриһөө сүлөө болгодог ба ехэ саг гээнгүйгөөр амтатай эдеэ хоол гэртээ бэлдэхэ арга олгодог.

«Дуратайгаар эдигдэдэг хоол, амтархан эдигдэдэг хоол хадаа таарамжатай ба туһатай эдеэн байһыень бүхы хүн мэдэрдэг» гэжэ агуулехэ эрдэмтэ Павловай хэлэһые советскэ врачнууд дурдаха ёһоороол дурдадаг юм. Зорилго юуб гэбэл, эдеэ хоолой продуктнуудые ехэ хэмжээтэйгээр үйлэдбэрилхэһээ гадна, тэдэнэйнгээ эрхим шанартай ба эдеэшэг, дура татамаар ба хоншуухан, амтархан эдихээр минарлан буйлуулагдаһан байха ябадал туйлаха хэрэгтэй. **(Нэрьемэ альгаташалга).**

Продукт һэрюун газарта байлгаха ажахые орон доторoо хүгжөөлгэ хадаа хүн зоной хэрэглэхэ эдеэ хоолые улам һайжаруулгада ба хадагалһан продуктнуудай хородог ушарые бүри бага болголгодо шухала удхашанартай.

Энэ хэрэгтэ горьтой амжалта туйланхай байнабди.

1952 он дотор эдеэ хоолой промышленностиин һалбаринуудтахи холодильнигуудай багтаасын ниитэ хэмжээн 1940 онойхиһоо хоёр дахин үлүүтэйгээр ехэ болоо, тиихэдэ табанжэлэй эсэс тээшэ дүрбэ дахин ургаха байна.

Худалдаа наймаанай газарнуудые машинаар һэрюусүүлдэг түхеэрэлгэнүүдээр хангаха хэрэгтэхи гээгдэлгэ түргэн темпээр усадхагдажа байна. 1948 ондо 1650 тиимэ түхеэрэлгэ бии байһан һаа, 1952 ондо тэдэнэй тоо 18 мянга хүрэтэр олон болоо, худалдаа наймаанай газарнууд табанжэлэй эсэс тээшэ 40 мянган тиимэ түхеэрэлгэнүүдтэй болохо юм.

Һэрюун газарта байлгажа загаһа зөөхэ самоходно флот 1952 ондо дайнай урда тээхи үеынхиһээ хоёр дахин ехэ, табанжэлэй эсэс тээшэ —3 дахин ехэ болохо байна.

Мүнөө вагонууд—леднигүүдэй тоо дайнай урда тээхиһээ 40 процентээр олон болонхой, тиихэдэ 1955 ондо дайнай урда тээхиһээ хоёр дахин олон болохоор хараалагдана.

Гэрэй холодильнигууд эдеэ хоолой продуктын шанарые һайн байлгаха ба хүн зондо тэрэнэй зохистой байха ябадалда ехэ удхашанартай.

Тиимэ холодильнигуудые дайнай урда тээ манайда олоор үйлэдбэрилэн гаргадаггүй байгаа. Мүнөө бидэнэр гадаадын эрхим гэдэгүүдһээнь дутахагүй, гэртэ бариха электрическэ 3 янзын: «Газоаппарат» заводой бага холодильник, «Саратов» гэжэ дундуур ба «ЗИС» гэжэ ехэ холодильнигуудтай болонхойбди. Энэ жэлдэ тиимэ холодильнигуудые бүтээн гаргалга 1951 онойхиһоо хоёр дахин, 1955 ондо 10 дахин ехэ болохо байна.

Һэрюун байлгаха ажахые бүхы талаарнь хүгжөөлгэ һайн ба амтатай эдеэ хоолоор советскэ хүн зониие хангалгада туһална. Энээн тухайда манай агуулехэ парти, нүхэр Сталин өөрөө саг үргэлжэ анхарал табидаг юм. **(Альгаташалга).**

Промышленностиин эдеэ хоолой һалбаринуудые даадаг министерствонүүдэй зорилго юуб гэбэл, промышленностиин хүдэлмэридэ бии гэжэ нүхэр Маленковой элидхэл соо тэмдэглэһэн дутуунуудые усадхаха; үйлэдбэриин хүсэнүүдэй бии бүхы резервнүүдые сүм ашаглаха; гээгдэлтэй предприятинуудай хүдэлмэриие һайжаруулан түрүүшүүлэй хэмжээндэ хүргэхэ ба новаторнуудай зэргэдэ оруулха; үйлэдбэридэхи хэрэгсэлнүүд, түүхэй эдүүд ба материалнуудые гаргашалгаар, тэрэшэлэн продукци бэлэдхэхэ ба худалдаха хэрэгтэ зөөри гаргашалгаар арбилалта хэхэ; үйлэдбэреэ механизацилха ба автоматическа болгохо ургэн ехэ программа бэелүүлхэ шухала.

Дурсагдаһан бүхы хэмжээ-ябуулганууде бэелүүлһэнэй үндэһөөр, эдеэ хоолой министерствонүүд табадахи табанжэл соо 45 миллиард түхэригһөө доошо бэшэ арбилалта хэхэ ябадал хангаха ёһотой.

Эдеэ хоолой продуктнуудые ба ниитын хэрэглэлэй бүхы товарнуудые үйлэдбэрилгэ ехэ болгохо хэрэгтэ туйлагдаһан амжалтануд, тэрэшэлэн шэнэ табанжэл соо хараалагдаһанай ёһоор арад зоной ажана байдалай саашадаа эршэмтэйгээр ургалга хадаа советскэ хүн тухайда, тэрэнэй жаргалта байдал тухайда нүхэр Сталинай ходоо анхарал табидагай аша үрэ мүн. **(Альгаташалга).**

Манай орон дотор продуктын элбэг дэлбэг бололго туйлаха тушаа нүхэр Сталинай табиһан зорилгонуудые шиидхэхэ уялгаяа эдеэ хоолой промышленностиин худэлмэрилэгшэд нэрэтэй солотойгоор дүүргэхэ гэжэ найдахада болохо байна. 1952 ондо гүрэнэй ба кооперативна худалдаа наймаанай рознично эд товарай эрьесэ 1948 онойхиһоо, карточкануудай болюулагдаһанай һүүлдэхи түрүүшын жэлэйхиһээ (сасуудхагдаһан сэнгүүдээр) хоер дахин үлүүтэйгээр нэмэхэ юм.

Эд товарай эрьесэдэ ородог промышленна товарнуудай, илангаяа удаан ашаглагдадаг зүйлнүүдэй: автомобильнуудай, мотоциклнуудай, велосипедүүдэй, радиоприемнигуудай, телевизорнуудай, мебелиин, холодильнигуудай, хүгжэмэй хэрэгсэлнүүд гэхэ мэтын удельнэ хэмжээн һүүлэй жэлнүүдтэ нилээд дээшээ гараа, энэнь советскэ арадай материальна ажана байдалай улам ургажа байһые эли тодоор харуулна. 1952 он дотор нөөсэлгын кассануудта хүн зоной ҳадагалһан мүнгэн 1940 онойхиһоо 4 дахин ехэ байна, энэ хадаа хүн зоной ажана байдалай улам ургаһанай, советскэ валютада этигэдэгэй үшөө нэгэ гэршэ жэшээ болоно.

Үргэн хэрэглэлэй эд товарай улам элбэгжэхэтэй хамта, тэрэнэй шанар ба ассортимент тушаа хүн зоной эрилтэ бүри ехэ болоо. Энэнэй урда тээ, эд товарай багашаг байхада, тэрээниие хамаагүй худалдан абадаг байһан юм. Мүнөө тад ондоо болонхой. Гэбэшье, промышленность ба худалдаа наймаанай организацинууд олохон ушарта хуушанайхяараа хүдэлмэрилдэг байһаар, хүн зоной эрилтые мууса шэнжэлдэг, эд товарай ассортиментые һайтар шэлэжэ абангүй, элдэб янзын болгохо гэжэ оролдонгүй, нэгэ район гу, али город худар хоёр —гурбан фасоной ба хэмжүүрэй, 3—4 үнгын зурагуудтай хубсаһа ба гутал ашаалжа «бөэн бөөнгөөрнь» ябуулдаг байһаар.

Хүн зондо худалдахын тула промышленностиин үгэдэг эд товарнуудай шанар ба ассортиментые түргөөр һайжаруулха хэрэгтэй. Советскэ эд хэрэглэгшэдэй эрилтэнүүд ба интересүүдынь промышленностьда хуулита зүйл болохо ёһотой.

Худалдаа наймаанай организацинуудай зүгһөө промышленностьда уридшалан захил хэдэг ябадал саашадаа улам хүгжөөгдэхэ ёһотой. Иимэ захилай һайн байһаниинь элитэ болонхой.

Һайтар түхеэрэгдэһэн тусхай магазинуудые олон болгохо, мүн тэдэниие хүтэлбэрилхын тула Москвагай ба Ленинградай жэшээгээр томо центрнүүдтэ тусхай торгнуудые байгуулха шухала.

Магазинуудые территориальна бүри зүбөөр хубаарилан эмхидхэхын ба тохёолдоһон дутуунуудые зайсуулхын тулада оролдолго гаргаха хэрэгтэй. Тэрэшэлэн эд товарай улам ургажа байгаа эрьесэһээ складай ажахын гээгдэжэ байһан ябадалые усадхаха шухала.

Столовонууд ба ресторануудай тоое бүри олон болгохо, ниитын эдеэ хоолой предприятинуудай хүдэлмэри шууд һайжаруулха хэрэгтэй.

Худалдаа наймаанай хүдэлмэрилэгшэд өөһэдынгөө шадабари мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, хүн зоной эрилтые мэдэхэ ба шухала товар тэдээндэ дурадхажа шададаг байха уялгатай; худалдажа һураха гэһэн ленинскэ лозунг худалдаа наймаанай худэлмэрилэгшэдтэ мүнөөшье ехэ удхашанартай байһан зангаараа.

Үргэн хэрэглэлэй эд товарнуудые үйлэдбэрилдэг нютагай промышленностиин ба олзоборилгын кооперациин зорилгонь юуб гэбэл, үйлэдбэрилдэг зүйлнүүдэйнгээ шанарыень һайжаруулха, өөрынь үные химдаруулха, өөһэдынгөө предприятинуудые шадагдаха зэргээрнь тусхай шэглэлтэй болгохо, техническэ хэрэгсэлнүүдээр хангаха ба шэнэдхэн зэбсэглэхэ шухала.

Дайнай тон хүшэр хүндэ хойшолонгуудые усадхамсаараа Парти, Правительство болбол карточна системэ болюулхын тулада, ниитын хэрэглэлэй эд товарнуудай сэнгүүдые улам улам химдаруулхын тулада шухала услови хангаһан байна.

Юумэнэй сэнгүүдые химдаруулха сталинска политика бэелүүлһэнэй ашаар һүүлэй табанжэл соо СССР-тэхи ниитын хэрэглэлэй эд товарнуудай сэнгэй юрэнхы хэмжээн 50 процент гэхэ гү, али хоёр дахин химдарһан байха юм. Энэнь ямар удхатайб гэхэдэ, советскэ эд хэрэглэгшэд табанжэлэй урда тээ 100 түхэригөөр худалдан абадаг байһан товарнуудаа мүнөө 50 түхэригөөр абажа шадаха болоо.

Үйлэдбэриин ургаха, юумэнэй өөрынь үнын химдарха, ажалай бүтээсын ехэ болохо тумань, юумэнэй сэн химдаруулха ба манай арадай ажана байдал улам һайжаруулха арга бүри ехэ болоно.

Ажалшадай интересүүд социалистическэ гүрэнэй интересүүдтэй найрамдан ниилэнэ, энэнь манай социалистическэ обществын дотоодын хүсэнэй ба шадалай эшэ үндэһэн болоно.

СССР-тэ юумэнэй сэнгэй саг ургэлжэ химдаруулагдажа байхада, капитализмын ороныуд дотор юумэнэй сэн улам бүри хүндэрнэ, тэрэнь иимэ жэшэхэ тусхай мэдээнүүд дээрэһээ харагдана гэбэл:

1947 оной эсэстэ байһан сэнгүүдтэй жэшэһэн процентээр эдеэ хоолой шухала продуктнуудай сэнгэй хэмжээн 1952 ондо иимэ байна

Товарнуудай нэрэ	СССР	США	Англи	Франци
Талха	39	128	190	208
Мяхан	42	126	135	188
Сагаан тоһон	37	104	225	192
Һүн	72	118	130	174
Сахар	49	106	233	376

1947 оной эсэстэ 1952 он хүрэтэрхи үе соо США-да талханай сэн 28 процентээр, Англида — 90 процентээр, Франция хоёр дахинһаа үлүүгээр хүндэрһэн байхадань, Советскэ Союз дотор талханай сэн тэрэл хугасаа соо хоёр хахад дахинһаа ехээр химдарһан байха юм.

Энэ үе соо мяханай сэн США-да 26 процентээр, Англида—35 процентээр, Франция—88 процентээр хүндэрһэн байхадань, Советскэ Союз дотор мяханай сэн хоёр дахинһаа ехээр химдарһан байна.

Капиталистическэ ороныуд дотор эзэмдэн зонхилогшо монополинууд эгээн ехэ ашаг олзо олохын тула юумэнэй сэнгүүдые улам хүндэрүүлхэ ба салин хүлһэ нэмээхэгүй политика ябуулна, харин тиихэдэ СССР дотор бэелүүлэгдэжэ байгаа сталинска политика юумэнэй сэнгүүдые ходоо химдаруулха ябадал хангана.

Англи, США ба бусад капиталистическэ ороныуд дотор юумэнэй сэнгэй таһалгаряагүй хүндэржэ байһанһаа шалтагаалан, ажалшадай юумэ хэрэглэлгэ зайлашагүй доошоо ороно. Англи энэ талаар эли жэшээ болоно. Английска мэдээнүүдэй ёһоор, 1951 ондо шухала зүйлэй эдеэ хоолые амин бүриин дунда жэшээгээр хэрэглэлгэнь, дайнай урда тээхитэй жэшэбэл, мяханай продуктнуудай талаар 40 процент, сагаан тоһоной—40 процент, загаһанай консервын —46 процент, рисэй —37 процент, сахарай—16 процент, сайн—23 процент гэхэ мэтээр доошоо ороһон байха юм. Дунда жэшээгээр хэрэглэлгын доошоо оролго тодо жэшээ болохогүйнь мэдээжэ, яахадааб гэхэдэ, дундуур гэжэ байдаггүй, хэрэглэсын хоролгонь хүдэлмэришэн хохидуулан тохёолдоһон на. Английска буржуази үгы зоргон соогоо залгина.

Яаралтайгаар зэбсэглэлгын һүжэрэлгэнь английска ажалшадай амидаралай хэмжээнэй бүри доошоо ороохо ябадалда хүргэнэ. Американска империалистууд туһамаршад болоһон английска консерваторнуудшье, лейбористууд демагогуудшье английска хүмүүрришэдэй байдалые мүнөө соонь, ядахын сагта ерээдүйдэ жаруулха тухай найдуулжа шадагүй байна. Хойто наһандаа хүн үзэхэт гэжэ попуудтаяа найдуулхаһаа ондоо юумэ тоолохо хэжэ шадахагүй байшоо. **(Альгаташалга).**

Заяаниинь бүрүүлхадаа, Английска правительство эдеэ хоолой продуктнуудай сэнгые октябриин банһаа хойшо үлэнээр хүндэрлэгдэн манай съездын нээгдэхэ үеэ «тэмдэглээ», энэнь английска ажалшадай хоолыень хаһаһан эдеэ сохилто мүн.

Советскэ Союзай гадаадын худалдаа наймаан дайнай хойно хе үе соо арадай бүхы ажахынуудые адляар шэнэ дэбжэлтэ тавьжа байна.

Советскэ Союзай гансаараа даһаньһаа шалтагаалан, дайнай урда тээ гадаадымнай худалдаа наймаан таһалгаряагүйгөөр ургажа байгаа, харин ороной гадаадын худалдаа наймаанай эрьесэнь хойто тээхи условидо жэшээ улам ургажа байна. Энэ хадаа СССР-эй уласхооронд худалдалай улам батажаһан, шэнэ дэлгүүрэй бии болоһон шэлэн манай экономическа шадалай бүри ехээр ургаһанаар тайлбарилагдана.

Мүнөө Советскэ Союзай худалдаа наймаанай дайнай урда тээхиһээ гурбан дээшээ болонхой.

Советскэ Союз болбол таладаа ашагтай байха условиудтай капиталистическэ ороныуддтай худалдаа наймаанай холбоо барихыень өөхэ гэһэн хараа бодолоо хойто тээхи үедэшье шуудхан тална.

Капиталистическэ ороныуд худалдаа наймаан дайнай хойно түрүүшын жэлнүүдтэ багаһанаар, Америкын Боото Штадуудай агрессивна бодол баримталһанһаа шалтаг эрид хороо. Тэд, хамаа саата ороныуудтай хэдэг худалдаа наймаанай ургалтань тэрэ тые үлүүлэн үсхэлдүүлһэн. Алишье таладаа ашагтайгаар советскэ Союзтай худалдаа наймаанай харилсаа хүргөөхые тэдэ капиталистическэ ороныуудай зүгһөө хододоо дэмжэгдэн тагдадаг байха юм. Финляндиин манай хэдэг худалдаа наймаанай энээндэ эли тодо жэшээ. СССР-эй ба Финляндиин хоорондо абалсадаг эд товарай эрьесуудхагдаһан сэнгүүдээр 1938 онойхиһоо 9 дахин ехэ болоһон байгаа. 1951—1955 онуудта товар абалсаха тухайда үлэмжэ зороор баталагдаһан хэлэлцүүлгэдэ худалдаа наймаагаа саашадаа ургажа лэд ехээр үргэдхэхые хүсэнэ. Жэшээнь, 1953 ондо эдеэ абалсалгын эрьесэ 1951 онойхиһоо жэшээ хоёр дахин үлүүлхэ, тэрэ болон хэлэбэл хоёр жэл соо ехэ хин шахуу нэмэхэ байна.

Дайнай хойто тээ манай худалдаа наймаанда ямар шуугиан талалта болооб гэбэл, абалсаха товарай гол түлэбынь демократическа лагериин орондо хэдэг худалдаа наймаанда ордана. Манай гадаадын наймаанда туе ороныуудай хубинь мүнөө жэл 80 процентохо.

«Хоёр тад ондоо лагерьтай байһанай экономическа үндэ гэбэл, — гэжэ нүхэр Сталин — дэлхэйе бүрин хаһаа единэ дэлгүүр һандараад, шалтагаалан мүнөө нэгэн дэг, мүн лэ бэе бэедээ эсэргүүцэн хэйн хоер дэлгүүр бии бэ».

Демократическа лагерьтай хоорондын, тодорхойлбол дэлхэйн шэнэ дэлгүүрэй экономическа харилсаанай экономикын түсэбшэлэлгын ба арадай ажахынуудай таралдалгын үндэсэн дээрэ хүргжэнэ, бага ба дундуудай тэгшэ эрхэтэй бэлгэ тересүүдээ харилсан хүсэлдэн ба экономическа хүргжэлтэй рилсан туһалалсаха ябадалтай болгон эмхидхэгдэнэ. Эдеэ хоро хүргэхэ үрьдилдөөн ёһоогүй, ушар юуб гэбэл ороныуд алишье талынгаа туйлахые үнэн зүрхэнһаа шалан хүсэдэг байна.

Эб найрамдалай ба дэмжэлгэ лагериин ороныуудай

(Үргэсхэлынь 3-дахи

БҮХЭСОЮЗНА КОММУНИСТИЧЕСКЭ (большевигүүдэй) ПАРТИИН XIX СЪЕЗД

Нүхэр МИКОЯНАЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

...абалсадаг эд товарай эрьесэнь 1948 ...оо 1952 он хүрэтэрхи үе соо 3 ...хин үлүүтэйгээр ургаа; капита...тическэ оронуудтай хэгдэдэг ху...лдаа наймаанай хороһые хараа...а абаадшье байхада, демократи...ска лагериин оронуудай гадаадын ...далдаа наймаанай эрьесэ хоёр ...хин нэмээ.

Демократическа лагериин дэл...р хадаа ажахыгаа хүгжөөхынь ...а шухала бүхы юумые дэлхэйн ...нэ дэлгүүр дээрэ орон бүхэндэ ...хоор ехэ ресурснуудтай юм. ...тэй хамта, орон бүхэн өөртөө ...тэй юумые асардаг, ондоо оро...удта хэрэгтэй товарнуудые абаа...даг. Эдэ оронуудай нэгэнииншье ...өдэ орондо хэрэггүй товарые капиталистическэ дэлгүүртэхидэл ...ар баадхадаггүй байна.

Арадай демократиин оронуудай ...спективнэ түсэбүүдтэй болоһо...й ашаар, демократическа лаге...ин оронуудай хоорондын хани ...исаан удаан болзорой экономи...ска хэлсээнүүдые баталха шэнэ ...даа ороо. Худалдаа наймаанай ...ин болзорой хэлсээнүүд хадаа ...номическа хүгжэлтэдэ шухала ...шинануудые, түхеэрэлгэ, түүхэй ...уд ба бусад товарнуудые удаан ...хроор абаха арга тус оронуудгоно, тэрэшэлэн өөһэдынгөө ...укци худалдаха найдабари, ...номикын саашадаа хүгжэхэ бай...да утигэл ба тодорхой перспек...хангана.

Демократиин ба эб найрамдалай ...риин политическэ болон ажа...талаараа түргэн бэхижэһэнэйнь ...нүхэр Сталинай сэсэн поли...ика уялгатайбди, Советскэ Сою...ба демократическа лагериин ...удтахи ахадуу арадуудай хоо...ын хани барисаае бэхижүүлхэ ...удэр бүри анхарал оролдолго ...даг байһандань уялгатайбди. ...аташалга).

Советскэ Союзай зүгһөө арадай ...ократиин оронуудта 1952 он ...шэнэ янзын машинануд ба тү...лтэнүүдые үгэлгэ 1948 онойхи...10 дахин ургаа.

Советскэ Союз арадай демок...ин оронуудта тон оньһон на...үхеэрэлгэ үгэнэ, эгээн химда ...үрүү зэргын техническэ туһа...а үзүүлнэ, патентнүүд, лицен...уд ба үйлэдбэриин технологи ...атагүйгөөр үгэнэ.

...бүгэдэ хадаа мүнөө сагай ...өөр зэбсэглэгдэһэн шэнэ үй...ринүүдые ба промышленнос...бүхэли һалбаринуудые бай...а арга арадай демократиин оронуудта хангаа. Тэдэнэр ондоо условидо иимэ юумэтэй байгаагүй, байхашье арганьгүй бэлэй.

Жэшээ болгон Румыниие абаад үзэе. Энэ орон нефть үйлэдбэрилэн абаалгые ехээр эрхилхэтэеэ хамта, машина бүтээлгын талаар хүгжэжэ байһан орон болоо. Мүнөө, Советскэ Союзай ахадүүгэй гуһаламжын ашаар, нефть үйлэдбэрилэн абаха түхеэрэлгэнүүдые барандань шахуу өөрөө бүтээдэг болонхой, нефть сэбэрлэхэ орёо нарин аппарадуудые бүтээн гаргажа эхилээ. Энэ хадаа нефтиин баялигтай багашаг гүрэн өөрөө нефтиин машина бүтээдэг болоһон, дэлхэй дээрэ гансахан жэшээ гээшэ. Тон ехэ нефтииень англо-американска монополинуудай хобдог шунахайгаар һорон абадаг Латинска Америкын ба Дунда Востогой оронууд энээн тухайда һанаашалхашье арганьгүй юм. Капитализмын ниитэ кризисэй улам гүнзэгырһэнэй үндэһөөр, дэлхэйн капиталистическэ дэлгүүр дээрэ оронуудай хоорондын экономическа холбоо барисаан тон ехээр задагайраа. Дэлхэйе эзэмдэн зонхилхые хүсэдэг Холбоото Штадуудай добтолон эзэмдэлгын политикаар тус задагайралынь бүри ехэ болгогдожо байна. Американска империализм болбол газаа тээшэнь эд товар ехээр гаргажа өөрынгөө экономикын тодоодын зүришэлдээе зайсуулха арга бэдэрэн, худалдаанай дэлгүүрнүүдые буляан абахын түлөө галзуугаар тэмсэнэ. Америка хадаа олон юумэ худалдаха ба бусад оронуудһаа тон бага юумэ худалдан абаха гэжэ оролдоно. Энэнь юун дээрэһээ харагданаб гэхэдэ, дайнай хойто тээхи үе соо США-гэй экспортнь жэл дотор дунда жэшээгээр 12,5 хахад миллиард долларой болодог, харин тэрэнэй ондоо тээһээ худалдан абадаг юумэнь 7,3 миллиард долларой болоно. Тиимэһээ американска экспортын жэл бүриин үлүүнь 5 миллиард доллар-һоо дээшэ байна.

Тиимэ худалдаа наймаанай экономическа талаараа тон тэнэг байһаниинь Баруун Европотой Америкын хэдэг худалдаа наймаанай харилсаан дээрэһээ харагдана гэбэл, американецууд дайнай хойто тээхи үе соо Баруун Европа худар жэл бүри 4 миллиард үлүүтэй долларой эд товар абаашаһан аад, Европоһоо миил 1 миллиард долларойхие өөртөө абаашаһан, мүн таможенно ехэ түлэбэри ашажа европейскэ товарнуудай орохо хилые хааһан байна.

Американска товар худалдалга Баруун Европоһоо американецуудай худалдан абадагай хэмжээе 4 дахин үлүүлдэг байхадань, худалдаа наймаан хүгжэжэ шадахэ аал? Шадахагүй, тиимэ худалдаа наймаан уласхоорондын капиталистическэ дэлгүүрэй саашадаа һандарха ябадалда. буржуазна дэлхэйн оронуудай хоорондын зүришэлдөөнүүдэй хурсадалгада зайлашагүй хүргэхэ. Тон ехэ хэмжээтэйгээр США-гэй хэдэг демпингые оруулалсан, худалдаа наймаанай дайнай бүхы хэрэгсэлнүүдэй туһаламжаар тиигэжэ добтолон эзэмдэхэ ябадал үүдхэлгэ хадаа дэлхэйн дэлгүүр дээрэ, англійска ба французска колонинуудтаашье газаашалуулна, Англиин, Франциин ба бусад капиталистическэ оронуудай интересүүдые хаһаха ябадалда зорюулагдана.

Бусад оронуудта американска «туһаламжын» бүхы формонуудынь ондоо арадуудые тонохо ба мүлжэхэ ябадал шангадхаха халхабшалэ болоно.

Булигдаһан Баруун Германиин ба Япониин дахинаа дэлхэйн дэлгүүр дээрэ тэхэрилгэ хадаа булигдаһан оронууд ба эдэнэй дэлгүүрнүүдые дайнай һүүлээр буляан абаһан оронуудай хоорондохи зүришэлдөөе бүри ехээр хурсагдхана.

Империалистическэ оронууд дайнай хойто тээ дулдыданги оронуудһаа түүхэй эд ба эдеэ хоолой зүйлнүүдыень тон химдаар худалдан абажа, тэдээндэ өөһэдынгөө товарнуудые тон үнэтэйгээр худалдаха зэргээр тус оронуудтай эквивалентнэ бэшээр агсаа хэхэ ябадалаа бүри ехэ болгоно. Жэшээлхэдэ, Холбоото Штадууд Чилиһээ зэд, Боливиһаа сагаан туулга, Венецуэлэһээ нефть, Бразилиһаа кофе, Азиин оронуудһаа каучук мииитэ шахуугаар монопольно худалдан абана, теэд энэнь шанга эсэргүүсэлтэ үүсхэжэ, американецуудай үгэ дуулаасатай правительствонуудай һэлгэгдэхэ ябадал тохёолдуулжа байнхай. Саудовско Аравида булимтаржа байдаг американска монополинууд үйлэдбэрилэн абаһан нефтиингээ тонно бүриһөө 13 доллар үлүүтэй ашаг олзо олоно, энэнь нефтиин өөрын үнэһээ долоо дахин ехэ байха юм. Тэдэнэр Дунда Востогой ондоо оронууд доторшье тэрээнһээ бага бэшэ ашаг олзо олоно, гэхэ зуура тэндэхи арадууд үгытэй ядуу бэ харанхы мунхаг байдалда зобожо байнад.

Эзэрхэн зонхилогшо империалистическэ оронууд хүгжэлтэ багатай оронуудай экономикые хосорторнь даража, тэдэниие өөһэлынгөө аграрно-түүхэй эдэй хабсаргалта, худалдагдахаяа болиһон товарнуудаа наймаалха дэлгүүрнүүд болгоно. Тиин, капиталистическэ оронуудай хоорондохи уласхоорондын ажалай хубааралгын шэнжэнь бүри эрэмдэг муу боложо байна.

Демократическа лагериин оронуудай хоорондын ахадүүгэй харилсаануудта ба тэдэнэй интересүүдэй найрамдалда түшэглэдэг дэлхэйн шэнэ дэлгүүр капиталистическэ оронуудайхиһаа тад ондоогоор, тон һайн үндэһэ һуури дээрэ ургажа ба хүгжэжэ байна. Энэнь оронуудай хоорондын ажалай зүбөөр хубаарха, тэдэнэй национальна экономикын түсэбшэлэн, кризисгүйгөөр, тэндэхи байгаалиин баялигуудтай, экономическа арга боломжонуудтай зохилдуулан байгуулагдаха ябадал хангана.

Нүхэдүүд! Партиин XIX съездэ манай ороной асарһан агууехэ амжалтануудта ба туйалтануудые бултыень хаража амжаха ба ёһотойгоор сэгнэхэ бэрхэтэй байна. Дэлхэйн бүхы прогрессивнэ хүнүүдэй сэдьхэлынь агууехэ Советскэ Союзай түлөө, хүсэн түгэлдэрөөр хүгжэжэ, бэхижэжэ байгаа эб найрамдалай ба демократиин лагериин түлөө баясхалангаар нэбтэрэн билтаранхай.

Сэрэгэй агресси бэлэдхэжэ, Советскэ Союз тушаа, бүхы демократическа лагерь тушаа харата муухай аашануудые гаргажа ба заналта хэжэ байгаа монополистическэ капиталай зонхилогшодые—хүн түрэлтэнэй хорото дайсадые манай амжалтануудта галзуурулна. Бидэнэр харата аашануудһаа ба заналганууд-һаа айдаггүйбди, бидэнэр эб найрамдалай түлөө тэмсэнэбди. Алибаа аюулые зэбсэг түгэсөөр угтаха ба ямаршье агрессорнуудтэ хатуу сохилто үгэхөөр бэлэн байнабди гэжэ манай съезд тон тодоор ба шангаар хэлээ. (Альгаташалга).

Партиин XIX съездын һүүлээр манай орон өөрынгөө вождь ба багша, коммунизмын сэсэн мэргэн барилгаша, түрэл ба инаг нүхэр Сталинай ударидалгаар урагшаа, коммунизмын илалта тээшэ бүри бата ба найдамтайгаар дабшаха байна. (Нэрьемэ альгаташалга).

Агууехэ Сталинда алдар соло! (Нэрьемэ, үни удаан альгаташалга болоно).

Нүхэр КОСЫГИНАЙ хэлэһэн үгэ

...дуудаг! Манай партиин Цент...ин Комитедэй тоосоото элид...оо Советскэ Союзай туйла...бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалта...нүхэр Маленковоор харуу...ха, социализмһаа комму...ма шата дамжан оролгын за...урагшаа зорихо асари ехэ ...онууд парти ба ороной урда ...ан байна.

...ай парти, советскэ арад ха...анай инаг вождь ба багша—...э Сталинай хүтэлбэри доро ...-гэй XVIII съездһээ хойшо ...н үе соо алдарта героин...замаар ябажа гараба. ...—Сталинай һургаалаар зэб...эй манай парти Эсэгэ оро...ыгаалгын Агууехэ дайнай ...эрүүн шалгалтануудыг дун...анай Эхэ ороной арадуу...ыгаһан байха юм. Манай ...олбол дайн сэрэгээр гаргаг...дэндэ хүшэр шарханууд...е дуулдаагүй богони бол...дэгээгээд, нүхэр Сталинай ..., коммунизм байгуулал...ыбхаланта ехэ программые ...эндэ айхабтар ехэ амжал...ые тулаһан байна.

...СР дотор социализмын эко...ска проблемэнүүд» гэһэн ...Сталинай шэнэ гениальна ...манай орон дотор комму...дүүрэн илалта тээшэ хар...ти ба советскэ арадта заа...им дээдэ техникын база ...социалистическэ үйлэдбэ...г үргэлжэ ургуулха ба на...ийжаруулха аргаар бүхы ...ин саг үргэлжэ ургажа ...материальна ба культурна ...үдые эгээл һайнаар хан...манай обществын хүгжэл...экономическа хүүли ёһо ...эр Сталин маниие һурга...ой ороной ажалшадай ма...ина байдалые шууд һайжа...тухай, үргэн хэрэглэлэй эд ...дэбрилгые али болохоор ...тухай парти, правитель...эр Сталин өөрөө удэр бү...арал оролдолго гаргана. ...э арадай улам улам ур...ргаа материальна ба куль...ултэнүүдые эгээл һайнаар ...тулада промышленна ба ...ахын үйлэдбэриин бүхы ...үүдые хүгжөөхэ талаар манай орон дотор угааехэ хүдэлмэри хэгдэһэн байна.

Партиин сэсэн мэргэн сталиниска политика орон дотор хүндэ индустри ба социалистическэ хүдөө ажахын хүсэтэ хүгжэлтые хангажа, тэрээнэй үндэһэн дээрэ хүнгэн промышленностиин бүхы һалбаринуудай үргэн хүгжэлтые ба ниитын хэрэглэлэй зүйлнүүдые бүтээн гаргалгые саг үргэлжэ ехэ болгохо ябадалые хангаһан байна.

Мүнөө үеын техникээр хангагдаһан текстильнэ, трикотажна, оёдолой, меховой, гуталай ба арһанай томо предприятинууд байгуулагдаа. Искусственна ба синтетическэ утаһануудые, арһанай заменительнүүдые, дубильна экстрактнуудые үйлэдбэрилхэ ба дубяной культурануудые түрүүшынхеэ буйлуулха промышленностиин шэнэ һалбаринууд хүгжэжэ байна. Һүүлэй жэлнүүдтэ хүнгэн промышленностиин олохон томонууд предприятинууд шэнэ техникын база дээрэ баригдаһан ба шэнэлэн баригдаһан байна. Бүтээсэ багатай, хуушаһан түхеэрэлгэ нарижуулан һайжаруулагдаһан конструкциин машинануд ба агрегадуудаар һэлгэгдэнэ. Дайнай һүүлэй үедэ хүнгэн промышленностьда 170 мянга гаран шэнэ станогууд ба машинануд тодхогдонхой. Бүтээгдэһэн продукциин единицэдэ (нэгэндэнь) ажалай гаргашалгые саг үргэлжэ хороохо ябадалые хангалгада ба үйлэдбэриин процессүүдые дам саашадань механизацилһанай ба автоматизацилһанай ашаар, конвейернүүдые бии болгоһоной ба үйлэдбэридэ дамжуулгануудай тоо хороһоной ашаар үйлэдбэриин технологическа процессүүдые һайжаруулгада эгээн түрүүн предприятинуудай шэнэдхэн һэльбэгдэһэн ябадал зорюулагдаһан байна.

Жэшээлхэдэ, хлопчатобумажна промышленностиие абажа үзээе. Бүри һаяшаг хлопчатобумажна промышленность болбол техническэ талаараа гээгдэнги, хуушан, бүтээсэ багатай мюльнэ машинануд дээрэ худэлдэг байгаа. Мүнөө тэдээнэй орондо эзэлгын бүтээсэ ехэтэй шэнэ машинануд табигдаһай. Һооһо эзэлгын шэнэ машинануд дүрбэ дахин бага талмай эзэлдэг, зүгөөр эзэрүүлнүүдэйнь бүтээсэ мюльнэ машинануудайхида орходоо 60—65 процентээр ехэ байна. Эзэлгын фабрикануд дээрэ шэнэ түхеэрэлгэ табигдаһантай хамта машинна гол шухала операцинуудай (дамжуулгануудай) тоо 12-һоо 6 хүрэтэр хороно.

Бүд нэхэлгын фабрикануд дээрэ хуушанай механическа станогууд автоматическа станогуудаар һэлгэгдэнэ. Энэ хадаа бүд нэхэгшэдэй ажалай бүтээсые 1,5—2 дахин дээшэлүүлхэ арга олгоно.

Трикотажна промышленностиин предприятинуудай техническэ зэбсэгжэлгэ үндэһөөрөө хубилаа. Искусственна утаһанай промышленность шэнэ техникээр шэнэдхэн һэльбэгдэжэ байна. Энэ үйлэдбэриин шэнэ технологи зохёогдоһоной ашаар, искусственна утаһа гаргалга 1940 онойхитой жэшээлхэдэ 4,5 дахин ехэ болобо.

Промышленностиин гуталай, оёдолой, трикотажна, арһанай ба арһагалантерейнэ һалбаринууд конвейернопоточно системэдэ оруулагдаа. Энэ хадаа тэдээниие хүнгэн промышленностиин томонууд механизированнэ һалбаринууд болгохо ба шэнэдхэн һэльбэгдэһэн предприятинууд дээрэ ажалай бүтээсые гуталай промышленностьда 20 процент, арһанайхида—40 процент хүрэтэр ба оёдолойхидо—30 процентээр дээшэлүүлхэ арга олгобо.

Хүнгэн промышленностиин бүхы һалбаринуудай амжалтатайгаар һэргээгдэһэнэй ба дам саашадаа хүгжэһэнэйнь ашаар бүд, гутал, трикотаж ба бусад зүйлнүүдые үйлэдбэрилгын дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүрөөд, нилээд үлүүлэн гарагдаа. 1952 ондо хүнгэн промышленностиин продукци гаргалга дайнай урда тээхиһээ 43 процент ехэ болохо, тэрэ тоодо: хилгааһан бүд—60 процент, тарикотажна зүйлнүүд—60 гаран процент, торгон бүд—2,8 дахин ехэ болохо байна.

Капиталистическэ оронуудта тад ондоо байдал харанабди. Американска империалистнуудай баадхаһан дайн сэрэгэй программые бэелүүлхэ ябадалда промышленностиие оруулһан ба капиталистическэ оронуудай экономикые американска монополинуудай мэдэлдэ оруулһан ябадал гражданска промышленностиие эрид хороохо, үргэн хэрэглэлэй эд бараа гаргалгые бага болгохо, олон предприятинуудые зогсоохо, худэлмэригүйдэлгые ургуулха ба ажалшадай юумэ худалдажа абаха шадалые эрид хороохо ябадалда хүргэһэн байха юм.

Жэшээнь, англійска текстильнэ промышленностиие абажа үзээе. Энэ промышленность һаяшагхан лэ хүгжэнги байһан ба текстильнэ эд товарнуудые худалдаха гол дэлгүүрнүүдые бүхыдэнь шахуу гартаа барижа байһан байна.

Дайнай урда тээхи сагтай жэшээлхэдэ, 1951 ондо хлопчатобумажна бүдүүдые үйлэдбэрилгэ 40 процентээр бага болобо. Һүүлэй жэлнүүдтэ текстильнэ предприятинуудай хүсэ хлопчатобумажна ээрүүлнүүдэй талаар 28 процент, бүд нэхэлгын станогуудай талаар —24 процент хороһон байна. Текстильнэ олон тоото фабрикануд зогсоодонхой. Худэлжэ байгаа фабрикануд хуушан түхеэрэлгэнүүдтэй. Англійска промышленностьда мүнөө үедэ 70 процент шахуу бүд нэхэлгын бүтээсэ багатай, хуушан, мюльнэ машинануд бии юм, тиимэ машинануд манай промышленностьһаа бүримүһэн абтагдажа хаягдаһаниинь мэдээжэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ англійска эрхим ассортименттэй хлопчатобумажна промышленностиин худэлмэришэдэй тоо 26 процентээр үсөөрөө. Мүн англійска нооһоной промышленностьшье энээнһээ бага бэшэ кризистэ оронхой. Хилгааһан бүд нэхэдэг фабрикануудайнь хүсэн 30 процентээр бага болоо. Англиин текстильнэ промышленностиин худэлмэришэдэй олон тоото хүнүүдтэй отрядай дунда заяандаа ехэ байһан ядарал ба худэлмэригүйдэлгэ улам ехэ болоно.

Франциин торгоной промышленность урагшаа ябанагүй, тэндэ худэлмэриин недели 20—24 час хүрэтэр хороогдоо. Норвегиин текстильнэ промышленностьда текстильнэ фабрикануд неделидээ 2—3 удэр соо худэлдэг. Турцида американска текстиль асархые зүбшөөхэ тухай турецкэ правительствын шиидхэбэри гаргаһанай һүүлээр 50 тухай текстильнэ фабрикануд хаагдаад, худэлмэришэдынь газаа хаягдаһан байха юм.

Капиталистическэ оронуудта амгалан ажабайдалай продукци үйлэдбэрилгэ бага боложо, гражданска ассортиментын эд товар гаргалга бүри ехээр хорожо, арад зоной эд хэрэглэлгэ саг үргэлжэ доошоо орожо ба ажалшадай материальна байдал муудажа байхадань, харин манайда, Советскэ Союз дотор үргэн хэрэглэлэй эд бараануудые үйлэдбэрилгэ жэлһээ жэлдэ шууд ургажа, юумэнэй үнэ сэн хододоо химдаруулагдажа, советскэ арадай материальна байдал һайжаруулагдажа байдаг.

Хүнгэн промышленностьда эд товарнуудые үйлэдбэрилгэ хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхэ ба гаргадаһан продукциин шанарые һайжаруулха тухай партиин, правительствын, нүхэр Сталинай өөрынь заабаринуудые дүүргэжэ, хүнгэн промышленностиин худэлмэрилэгшэд болбол бүтээн гаргаһан зүйлнүүдэй ассортиментые үргэдхэхын, шанарыень һайжаруулхын, сортыень дээшэлүүлхын ба газаахи талайнь үнгэлэлгые һайжаруулха зорилготойгоор промышленностиие шэнэдхэн табиха ехэхэн худэлмэри хэһэн байна. Ленин—Сталинай партяар хүмүүжүүлэгдэһэн хүнгэн промышленностиин үйлэдбэриин новаторнууд болбол эрхим һайн шанартай продукци гаргахын түлөө, түүхэй эд ба материалнуудые гамтайгаар хэрэглэхын ба үйлэдбэриин операци бүхэн дээрэ өөрынь үнэ сэнгые химдаруулхын түлөө худэлмэришэдэй ба инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэдэй гайхамшагта худэлөөе бии болгоһон байна.

Хүнгэн промышленность продукциин шанарые һайжаруулха ба хэгдэнэн зүйлнүүдэй ассортименте ургэдхэхэ талаар мэдээжэ үрэ дүнгүүдые туйлаба. Тиигэбэшье энэ хэрэгтэ ехэнүүд дутагдалнууд бии юм, тэдээниие бидэнэр зайлуулха уялгатайбди.

Доошолуулагдаһан сорттой продукци гаргалга хүнгэн промышленностиин предприятинууд дээрэ үшөө ехэ гэжэ нүхэр Маленков өөрынгөө элидхэл дотор тэмдэглэбэ. Промышленностиин хэдэ хэдэн һалбаринуудта бүтээн гаргагдагша продукциин шанарай талаар гүрэнэй журам эбдэгдэнэ гэһэн нүхэр Маленковой заабари хүнгэн промышленностьда, тэрээнэй олохон предприятинуудта бүримүһэн хамаадана.

Оёдолой промышленностьдахи дутагдалнуудые усадхаха талаар тэрэшэлэн ехэ худэлмэри хэхэ хэрэгтэй. Бидэнэр хадаа оёгдоһон зүйлнүүдые үйлэдбэрилгэ бүри үргэдхэхэ, оёдолой шанарые дээшэлүүлхэ ба модель гаргаха хэрэгые ойрын сагта һайжаруулха ёһотойбди. Манайда Зүүн районуудта, Урал ба Дунда Азида оёдолой промышленность һүлаар хүгжэнхэй. Бидэнэр оёдолой промышленностиин продукциие тэдэ район худар абаашаха баатай болонобди, теэд энээниие нормальна гэжэ тоолохын аргагүй. Шэнэ табанжэл соо олонхи областьнуудта оёдолой предприятинууде байгуулха ба оёгдоһон товарнуудые холо зөөхэ ябадалые эгээн бага хэмжээндэ хүрэтэр хороохо хэрэгтэй.

Манай хлопчатобумажна, хилгааһан, торгон, улһан бүдүүд, трикотажна зүйлнүүд, гутал промышленностьда бүхэ ба һайн шанартай байдаг. Тиигээд манай гаргаһан зүйлнүүдэй газаа талыень гоёолго дутагдалтай байдаг. Хэрбээ бүри һаяшаг хүнгэн промышленностиин хэдэн олон зүйлнүүд хомор байгаа һаа, харин мүнөө тэдэ зүйлнүүдэй ехэхэн хубинь наймаанда дутамагүйгөөр гарадаг болоо. Энэ ушар хадаа ажал худэлмэреэ саг үргэлжэ һайжаруулхыень, шэнэ советскэ эд хэрэглэгшын улам бүри ургажа байгаа эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангахын тула улам гоё, һайн шанартай эд бараа гаргадаг болохоор худэлмэреэ шэнэдхэн табихыень манай промышленностиие уялгална. Тиимэһээ, үнгэлэн гоёохо үйлэдбэридэ ойрын саг соо ехэ худэлмэри ябуулагдаха ба хүнгэн промышленностиин гаргаһан бүхы зүйлнүүдые үнгэлэн гоёолгын шанарые эрид һайжаруулга хангагдаха ёһотой.

Элдэб гоё үнгэнүүдтэй ба бүхэ будагтай бүдүүдые гаргалга текстильнэ промышленностиин бүхы һалбаринуудта ехэ боложо байна. Продукциин шанарые саашадань һайжаруулха ба ассортиментыень үргэдхэхэ хэрэг шэнэ будагуудые, гол түлэб, тон бүхэ будагуудые ба гоё үнгэнүүдые бии болголго эмхидхэхые эринэ. Уршиихагүй, уһа бороодо багаар нэбтэрдэг ба агшадаггүй шанарнууд бүдүүдтэ олгодог, бүдүүдэй шанарые һайжаруулдаг химическэ хэдэ хэдэн шэнэ продуктнуудые үйлэдбэрилжэ шададаг болохо, мүн синтетическэ утаһануудые гаргадаг түүхэй эдэй үйлэдбэриие нилээд үргэдхэхэ шухала.

Хүнгэн промышленностиин наймаанай организацинуудай худэлмэриин үндэһөөрөө һайжарха ябадалые хангаха, эд бараае бүхы областьнуудта, хизаар ба республикануудта саг соонь ба жэгдээр эльгээлгые туйлаха ёһотойбди. Эд бараанда эд хэрэглэгшэдэй эрилтэнүүдые худалдаа наймаанай организацинуудтай хамта шэнжэлэн үзэлгые бүри үргэнөөр табиха ба эд хэрэглэгшэдтэ хэрэгтэй зүйлнүүдые бүтээн гаргахын тула промышленностиие саг соонь шэнэдхэн табиха хэрэгтэй.

Хүнгэн промышленностиин бүхы һалбаринуудые үндэһөөрнь шэнэдхэн һэльбэхые, тэдээниие тон шэнэ техникээр хангахые, машинануудта бүри үргэнөөр автоматизацилга ба агрегировани хэхые, түхеэрэлгэнүүдэй бүтээсые бүри дээшэлүүлхые шэнэ табанжэлэй түсэб уридшалан хараална.

Эрхим дээдэ техникын база дээрэ үйлэдбэриие саг үргэлжэ нарижуулан һайжаруулга промышленностиин амжалтатайгаар хүгжэхэ гол услови мүн. Бидэндэ миин лэ машинануд гээд лэ хэрэгтэй бэшэ, харин ажалай бүтээсые дам саашадань дээшэлүүлхэгэһэн эрилтэнүүдтэ таарадаха, тэдэ машинануд дээрэ улам орёо бэрхэтэй ба үнэтэй ассортиментын продукци үйлэдбэрилгэ үргэдхэхэ арга боломжо хангаха, үйлэдбэри дээрэ худэлмэришэнэй ажалые бүри хүнгэдхэхэ—түрүү техникын тиимэ машинануд хэрэгтэй байна бшуу. Машина бүтээлгын заводуудай гаргажа үгэдэг зарим машинануд эдэ эрилтэнүүдые хүсэдөөр харюулнагүй.

Продукциин шанарые дам саашадань һайжаруулха ба ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ талаар хүнгэн промышленностиин урда байгаа зорилгонуудые, шэнэ түхэлэй машинануудые гаргажа шададаг болохо ба тэдэниие серийнэ олоорнь гаргадаг болохо түсэбүүдые машина бүтээлгын заводуудай саг соогоо дүүргэхыень эрижэ байна.

Хүнгэн промышленностиие зарим түүхэй эдээр хангаха асуудалнууд дээрэ тобшоор тогтохо шухала.

Хүнгэн промышленностьда түүхэй эдэй хүсэтэ база байгуулха тушаа нүхэр Сталинай анхаралаа имагта ехээр табидаг байһанай ашаар хүнгэн промышленностиин бүхы һалбаринуудай эрилтые түүхэй эдээр манай социалистическэ хүдөө ажахы хангана.

Советскэ хлопок тарилгын ажал хлопок суглуулгые жэлһээ жэлдэ ехэ болгон, дам саашаа хүгжэн дэбжэхэ замаар ябана. Энэ табанжэл соо хлопок—сырец үйлэдбэрилгые бүри ехээр ургуулха гэжэ хараалагдана.

Тиигээд хлопок—сырецые сэбэрлэлгэтэй 'холбоотой асуудалнуудые орхин гаража болохогүй байна. Хлопководствын министерство болбол хлопок сэбэрлэлгын промышленностиин худэлмэриие мууса харана, тэрэ промышленность бэлэдхэгдэһэн бүхы хлопок—сырецые болзор соонь сэбэрлэжэ шадахаяа мүнөөнһөө болёод байна. Хлопогые сэбэрлэхэ ажалые шиидхэлгэ хүшэр проблемэ гэжэ нүхэр Юсупов дэмы һанана гэжэ бодоноб. Техническэ талаараа энэ асуудал үни хада шиидхэгдэнхэй. Манай хлопок—утынгаашье талаар, бүдүүн наринайнгаашье талаар дэлхэй дээрэ эгээн һайн хлопок. Гэбэшье, нүхэр Юсупов, хлопководствын министерство заводуудтаа хлопок сэбэрлэхэ худэлмэри ёһотой һайнаар эмхидхээгүй. Һүүлэй хоёр жэл соо хлопок сэбэрлэлгын шанар муудаһан дээрэһээ, шорой шонхороор тон ехэ хлопок текстильнэ фабрикануудта хододоо тушаагдана, теэд энэнь промышленностиин худэлмэриин шанарай показательнуудые доошолуулна.

Хлопководствын министерство хлопок сэбэрлэдэг заводуудай худэлмэриие үндэһөөрнь һайжаруулха, тэрэшэлэн эрхим дээдэ сортын хлопок бэлэдхэлые, нарин утаһатай хлопок тарилгые үргэдхэхэ ба илангаяа хлопок тарилгын шэнэ районуудта түргөөр эдеэшэдэг, ургаса ехэтэй сортнуудай хлопчатнигые нэн түрүүн ургуулха зорилготойгоор селекционно худэлмэриие шангадхаха ябадалые хангаха ёһотой.

Хэдэн областьнууд ба республикануудта лён тарилгые хүгжөөхэ шухала байһаниие дүүрэнээр сэгнэдэггүй байгаа. Лён таридаг районуудта тэрэ ажалай хангалтагүй байһаниинь энээн тухай гэршэлнэ. Льняной томо промышленностьтай ба ленын утаһые ехээр хэрэглэдэг байһан Костромской, Смоленскэ, Ярославска гэхэ мэтын областьнуудташье леной ажалда хүсэл анхарал хандуулагданагүй. Лён бэлэдхэхэ түсэб эдэ областьнуудта

(Түгэсхэлынь 4-дэхи нюурта)

БҮХЭСОЮЗНА КОММУНИСТИЧЕСКЭ (большевигүүдэй) ПАРТИИН XIX СЪЕЗД

Нүхэр КОСЫГИНАЙ хэлэһэн үгын түгэсхэл

дүүргэгдэнэгүй, тиимэһээ льняной промышленностиин предприятинууд хүндэ байдалда оруулагдаһан байна.

Лёной ажалай товарностиин бага байһан ушар юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, хуряалгын ба түрүүшын буйлуулгын бүхы шатануд дээрэ лёные ехээр гээһэн дээрэһээ болоно. Ургасые ехээр гээлтэ хуряалгын хүдэлмэринүүдые хожомдожо ябуулһан дээрэһээ гарана, тэрэниие хуряалга бэшэ культурануудые хуряаһанай һүүлээр үнгэргэгдэнэ. Зарим областьнуудта лён узуур дээрээ үни байжа, шанараа гээдэг юм. Лёной ажалда хуряалгын хүдэлмэриин дутамагаар механизацилагдаһан дээрэһээ, ажалай бүтээсын хэмжээнэй багашаг байһанһаа ургаса гээлгэ мүн лэ гарана.

Правительство ехэ хүнгэлэлтэнүүдые колхозуудта үгөө, бэлэдхэлэй үнэ сэнгүүд нэмээгдээ, минеральна үтэгжүүлгэнүүд ехээр табигдаха болоо Лёные ургуулха ба тэрээниие түрүүшын буйлуулгада оруулха ажалые механизацилха талаар хэмжээ-ябуулгануд үнгэргэгдэнэ.

Лён таридаг областьнуудай ба республиканууудай партийна, советскэ ба хүдөө ажахын организацинууд тарилгын талмайе нилээд үргэдхэлгые түйлаха лёной ажалай товарностиие доодо талынь 2—3 дахин ехэ болгохо, утаһанай ба трестын дунда номерые эрид үргэхэ ёһотой.

Арһанай-гуталай промышленностьда түүхэй эд оруулга жэл ерэхэ бүри ехэ болоно. Хүдөө ажахыда ба бэлэдхэлэй организацинуудта гээлтэнүүдтэй тэмсэл мүнөөнэйхиһөө һайнаар ябуулагдаа һаань, арһанай түүхэй ресурснууд нилээд ехэ болохо һэн.

Доодо сортын түүхэй арһан хэдэн жэлэй туршада бүхы бэлэдхэлнүүдэй тон ехэ удельнэ хэмжээе эзэлдэг, малай арһые буруугаар үбшэһэн дээрэһээ түүхэй арһанай 25 гаран процентнь дутагдалнуудтайгаар ородог, 20 процентнь хибэн хорхойнуудта эдюулһэн байдаг. Эбэртэ бодо малай арһанай нилээд олониинь хорхой шабхайнууд болон гуурта эдигдэнхэйгээр тушаагдадаг байна. Энэ хадаа эрхим сортын арһа абаха арга боломжо бага болгодог ба колхоз болон гүрэндэ ехэ хохидол ушаруулдаг.

Айлнуудта алагдаһан малнуудай арһые үжөөхэгүйн тулада консервировалхэ хэрэг баһал хангалтагүй, тэндэ консервированиин пресно-хуурай арга гэдэг хэрэглэгдэдэг байна. Нойтон дабһалагданги аргаар консервировалэгдэдэг түүхэй арһан болбол арһанай һайн шанарые хангадаг. Тиимэһээ, консервированиин пресно-хуурай арга хэрэглэхээ болижо, зүбхэн лэ дабһаар арһые консервировалдэг болохые колхозуудта ба колхознигуудта үргэнөөр һайшаан дурадхаха шухала.

Малые мал аладаг пунктнуудта аладаг болохо ябадалда ойрын сагта дамжан орохо шухала. Энэ хадаа түүхэй арһанай шанарые дээшэлүүлхэ ябадалые хангаха, түүхэй арһа консервировалхэ, хадагалха хэрэгые эрид һайжаруулха ба мүнөө байгаа ехэнүүд гээлтэнүүдые усадхаха байна.

Хүнгэн промышленностиие түүхэй эдээр хангаха асуудалнууд эд бараае ассортиментын ёһоор гаргаха түсэбтэй нигта барисаатайгаар харагдаха ёһотой. Иимэ хүдэлмэриин эхин хлопководство табигдаһан байна. Тэндэ хлопчатнигай тарилгануудые жэл бүри сорт сортнуудаарнь районуудаар таарулан тариха түсэб хадаа үнэндөө социалистическэ хүдөө ажахыда промышленностиин хэһэн захил болоно. Лёной утаһа, арһанай ба хүдөө ажахын түүхэй бусад эдые хүнгэн промышленностьда тушаалгаанда мүн лэ иимэ практика дэлгэрүүлэгдэхэ ёһотой.

1951—1955 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ тодорхой программа нүхэр Сабуровай элидхэл дотор табигданхай.

Шэнэ табанжэлэй түсэб тушаа директивэнүүдэй проект дотор хараалагдаһан даалгабаринуудһаа үндэһэ абажа, хүнгэн промышленностиин продукци жэлдээ дунда жэшээгээр 11 процент ургаха ёһотой.

1950 онойхидо оробол хлопчатобумажна бүд 61 процент, льняной—76 процент, хилгааһан—54 процент, арһан гутал—55 процент, трикотажна зүйлнүүд—90 процент ехээр гаргагдаха байна.

Хүнгэн промышленностиин урда шэнэ табанжэл соо табигдаһан зорилгонууд болбол советскэ арадай материальна ажана һайн байдалай саашанхи үргалта тухай сталинска анхарал оролдолгые харуулна.

Костюм ба пальтонуудые, эхэнэрэй хубсаһануудые оёхын тула бүд гаргалгые эрид ехэ болгохо аргые ноохоной промышленностиин улам үргэдэжэ байгаа түүхэй эдэй база олгоно; жакардова хээнүүдтэй бүдүүдые гаргалга ехэ болоно.

Капроново утаһатай тон бүхэ хилгааһан бүд үйлэдбэрилгэ үргэдхэгдэнэ.

Торгон бүдүүдые үргэн ассортиментээр үйлэдбэрилгэ түргэнөөр ургана. 1940 онойхидо орходоо 3 дахин ехээр торгон бүд 1952 ондо гаргагдаха, зүгөөр 1953 ондо тиимэ бүдүүд таба дахин ехээр гаргагдаха байна. Соохорложо нэхэгдэһэн ба бархатна бүдүүдые гаргалга ехэ болохо.

Нүхэр Сталинай заабаряар байгуулагдаһан арадай ажахын шэнэ һалбари— искусственна утаһанай промышленность энэ табанжэл соо үйлэдбэреэ 1950 онойхиһоо 4,7 дахин ехэ болгохо ба 1940 онойхиһоо 11 дахин шахуу ехэ болгохо байна.

Шанараар бүри һайн, синтетическэ ондоо янзын утаһануудые үйлэдбэрилгэ хүгжөөхэ үндэһэ һууринууд табадахи табанжэл соо байгуулагдаха юм.

Шэнэ табанжэл дотор хлопчатобумажна, торгоной, оёдолой, трикотажна, арһанай, гуталай олон тоото предприятинууд ба искусственна утаһанай заводууд баригдаха байна. Һомологдохо мүнгэнэй хэмжээн урдахи табанжэлэйхиһээ 2,5 дахин ехэ болохо. Лимидтээ гадуурхи түсэбээр 750 шахуу предприятинууд баригдаха ба шэнэдхэгдэн һэльбэгдэхэ юм.

Нүхэр Сталинай заабаряар энэ табанжэл соо Камышинда, Энгельсдэ, Барнаулда, Краснодарта, Херсондо ба Сталинабадта текстильнэ томо центрнүүд байгуулагдаха юм. Тэрээнэй эсэстэ текстильнэ промышленностиие хубаарилан барилгада горьтойхон ургшаа дабшалта болохо байна. Хлопчатобумажна бүдүүдые үйлэдбэрилгэ түүхэй эдэй газарнуудта ба бэлэн продукци хэрэглэхэ районуудта бүри дүтэлжэ үгэхэ байна. Тэрэ комбинадуудай олонхинь хүсэнэйнгөө талаар дэлхэй дээрэхи ямаршье текстильнэ предприятиие холо булиха юм. Жишээлхэдэ, Камышинска хлопчатобумажна комбинат миллион шахуу метр дээдэ шанартай бүдүүдые сүүдхэ соо гаргаха байна. Тэдэ шэнэ предприятинууд техническэ зэбсэгжэлгынгээ, проектлэгдэһэн ассортиментынгээ талаар эгээн түрүү зэргын байха юм. Тэдэнь элдэб бүдүүдэй эгээл үнэтэ ассортиментые ехээр гаргаха байна.

Хүнгэн промышленностиин хүдэлмэрилэгшэд хэрэглэлгын зүйлнүүдые элбэг дэлбэгээр манай орон дотор бии болгохо гэһэн сталинска түсэбые бодото дээрэ бэелүүлхын тула угаа ехэ эдэбхи зоригтойгоор ажаллана, тиин нүхэр Сталинай табиһан зорилгонуудые нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэхэ байна.

Нүхэдүүд! Советскэ арадай туйлаһан жабхаланта ехэ илалтанууд капиталистическэ системдэ орходоо ажахын социалистическэ системын үндэһөөрөө булюу һайн байһыень тон хүсэтэйгөөр харуулна.

Советскэ гүрэн эб найрамдалай политика бэелүүлнэ ба арадай ажахын хэлбэришэгүй хүгжэлтые үргэлжэлүүлнэ, ажалшадай материальна ажана һайн байдалые саг үргэлжэ һайжаруулна. Ленин—Сталинай партиие тойрон нигтаар жагсаһан Советскэ Союзай арадууд эб найрамдалай түлөө, агуу-ехэ Сталинай хараалһан коммунизм байгуулгын агуу-ехэ программые түргэнөөр бэелүүлхын түлөө ажалай ба политическэ бүри ехэ дэбжэлтэтэйгээр тэмсэхэ байна.

Советскэ арадай агуу-ехэ илалтануудые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша—Ленин—Сталинай партиин мандаха болтогой!

Гениальна вождь ба багша, манай хүндэтэ ба иног нүхэр Сталин мандаха болтогой! **(Үүн удаан альгаташалга).**

Нүхэр ХАХАЛОВАЙ хэлэһэн үгэ

(Бурят-Монголой АССР)

Нүхэдүүд! Ленин—Сталинай агуу-ехэ партиин XIX съезд хадаа манай партиин болон бүхы советскэ арадай ажабайдалда түүхэтэ угаа ехэ удхашанартай событи мүн. Манай парти болбол ленинско-сталинска Центральна Комитедэй ударидалгаар, өөрынгөө сэсэн мэргэн вождь, иног багша ба эсэгэ нүхэр Сталинай хүтэлбэреэр партиин XVIII съездһээ хойшонхи үедэ туйлагдаһан алдарта илалтануудай дүнгүүдые гаргаа. **(Альгаташалга).**

XIX съезд хадаа партиин Центральна Комитедэй политическэ хараа шугамые ба бодото хүдэлмэриие нэгэн һаналаар һайшаагаа, тиин манай героическа партиин гэшүүдэй оломиллионно бүхы армиин, бүхы советскэ арадай дура хүсэлые харуулаа. Арадай интересүүдһээ ондоо интересүүд гэжэ партида үгы юм, Ленинско-Сталинска Центральна Комитет, халуун инагаар дурлаґдадаг багша ба вождь агуу-ехэ Сталин түрүүтэй Ленинэй партиич хэрэгые хайшань хүтэлбэрилхэеэ мэдэдэг, тиин агуу-ехэ уг зорилго — коммунизм тээшэ зориһон замдаа бүхы бэрхэшээлнүүдые дабан, хэрэгые амжалтайгаар хүтэлбэрилгэ гэжэ мэдээд большевистскэ партидаа хизааргүй дуратай советскэ арад өөрынгөө хуби заяае тэрээндэ һайн дураараа найдаһан байна.

Манай парти хэзээ хэзээнэйхиһээ нигта жагсаалтайгаар, бата нэгэдэлтэйгээр, улам бүри катуужан бэхижээд, өөрынгөө XIX съездые угтаа. Ленинизмын дайсадта эсэргүү шэрүүн шанга тэмсэл соогуур туйлагдаһан партиин зэргэнүүдэй бата нэгэдэл ба нигта жагсаалынь манай орон дотор коммунистическэ байгуулалтын тон ехэ илалтануудые хангаа. Партиин бата нэгэдэл ба нигта жагсаал хадаа һалбаран мандажа байгаа манай орон дотор коммунистическэ общество байгуулагдаха байһанай үнэн бодото ба найдамтай арга нүхэсэл мүн. Манай парти өөрынгөө зэргэнүүдэй хэлбэришэгүй бата нэгэдэлтэй ба нигта жагсаалтай байдагаар агуу-ехэ Ленинэй хэрэгые сэсэн мэргэнээр үргэлжэлүүлэгшэ—манай хани, вождь ба багша нүхэр Сталинда уялгатай. **(Альгаташалга).**

Нүхэдүүд! Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин мүнөө үеын гол шухала зорилгонуудынь, партиин хубилгагдаһан Уставай проект соо заагдаһан ёһоор, юуб гэхэдэ, социализмһаа коммунизмда дамжан орожо, коммунистическэ общество байгуулха, обществын материальна болон культурна хэмжээе саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ, обществын гэшүүдые интернационализмын ба бүхы ороннуудай ажалшадтай ахадүүгэй барисаа тогтоолгын үзэл бодолоор хүмүүжүүлхэ, дайсадай агрессивнэ аашануудһаа Советскэ Эхэ ороноо эдэбхитэйгээр хамгаалгые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ ябадал болоно.

Манай обществын хүтэлбэрилхы гол хүсэниинь бологшо Коммунистическэ парти агуу-ехэ эдэ шэнэ зорилгонуудые үмэнэ өөрынгөө зэргэнүүдые улам нигтаар жагсаана, политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэриие бүри үргэнөөр дэлгэрүүлнэ. Энэ съездын үзэмжэдэ Центральна Комитедэй табиһан, партиин хубилгагдаһан Уставай проект коммунистическэ общество байгуулгын зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ хэрэгтэ коммунистнуудай хүсые зорюулна. Партиин хэрэгэй түлөө харюусалгаяа дээшэлүүлхыень парти өөрынгөө гэшүүдһээ эринэ, тиин энэ эрилтэнь партиин гэшүүдэй эрхэ ба уялгануудые элирхэйгээр, дэлгэрэнгыгээр тодорхойлһон тодорхойлго соо эли тодоор харагдана. Энэ тодорхойлго партиин хубилгагдаһан Уставай проект соо үгтэнхэй.

Партиин бүхы организацинуудта зүбшэн хэлсэгдэһэн, партиин Уставай проект хадаа партиин гэшүүдэй болон партийна организацинуудай зүгһөө бүтэдэниитын һайшаалда, мүн тэрэшэлэн бүхы советскэ арадай һайшаалда хүртэн угтагдаа. Эдэ хубилалтанууд оломиллионно ниитэ коммунистнуудай һанал бодолтой сүм тааралдана, партиин XVIII съездһээ хойшонхи саг соо партийна байгуулалтын талаар партиин олоһон угаа баян дүй дүршэлые харуулна.

Хубилгагдаһан Уставай проект Бурят-Монголой партийна организаци дотор мүн лэ үргэнөөр зүбшэн хэлсэгдээ, тиин манай организациин коммунистнууд өөһэдынгөө хэлэһэн үгэнүүд соо партиин Центральна Комитедэй проектые нэгэн һаналаар һайшаагаа. Энээнтэйгээ хамта, тэдэнэр партиин шэнэ Уставай тус тус заабаринуудые тодорхой болгоһон зарим тэды асуудалнуудта хабаатай хэдэ хэдэн дурадхалнуудые, нэмэлтэнүүдые, заһабаринуудые оруулаа. Центральна Комитедэй дурадхаһан, партиин Уставай проектые съезд бүрин һайшааха гэжэ бидэнэр тоолонобди.

Нүхэдүүд, партиин хубилгагдаһан Уставай проектые партийна организацинуудта зүбшэн хэлсэлгэ хадаа партийна ниитын эдэбхиие бүри дээшэнь үргөө, дороһоо гарадаг үргэн шүүмжэлэл дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ туһалаа. Коммунистнууд хүдэлмэридэхи горьтой дутагдалнуудые болон обёорогдоогүй зүйлнүүдые партийна суглаанууд ба конференцинүүд дээрэ зааха зуураа, республикын партийна болон советскэ, организацинуудай хүдэлмэриие нюур сахингүйгөөр, зоримгойгоор ба шүүд сэхээр шүүмжэлээ. Зүгөөр, энэ хадаа имагтал эхиниинь гээшэ. XIX съездын шиидхэбэринүүдээр болон шэнэ Уставаар зэбсэглэгдэһэн коммунистнууд партиин хэрэгэй түлөө харюусалгаяа һайнаар мэдэржэ, манай хүдэлмэриин дутагдалнуудые элирүүлхэ ба ниитэ дэбжэлтэ туйлаха байһандань ажаг һэжэггүй.

Республикын партийна органуудай ажал-ябуулгын гол дутагдалынь партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин доодо хэмжээндэ байһан ябадал болоно. Партиин олохон районно ба городской комитедүүд, мүн областной комитедшье, партийно-эмхидхэлэй хүдэлмэриин тон шухала асуудалнуудые халирхайгаар эрхилнэ. Тэдэнэр ажахые хүтэлбэрилгын буруу методһээ үшөө арсаагүй байна, партийна органууд партийно-политическэ болон эмхидхэлэй хүдэлмэри тухай мартаад, советскэ ба ажахын органуудые һолижо, ажахые хүтэлбэрилхэ асуудалнуудые шиидхэхэдээ эдэниие алгасан шиидхэхэ гэжэ оролдоно, ажахые хүтэлбэрилгын иимэ методые Центральна Комитет буруушааһан байха юм. «Ажабайдалай эрилтэнүүдһээ, партиин дэбжүүлһэн зорилгонуудһаа партийно-политическэ хүдэлмэриин хэмжээн үшөөл гэгдэнэ» гэжэ нүхэр Маленков элидхэл соогоо тон зүбөөр заагаа.

Манай зорилго гэхэдэ, Центральна Комитедэй заабаринуудтай ба партиин XIX съездын тогтоолнуудтай зохилдуулан, партийна организацинуудай хүдэлмэриин энэ тон ехэ дутагдалые эрид шүүд зайсуулха хэрэг болоно. Энээнтэй дашарамдан, предприятинуудай хүдэлмэриин түлөө министерствонуудэй харюусалгые дээшэлүүлхэ тухай, өөһэдынгөө предприятинуудые тэдэнэй зүгһөө хүтэлбэрилхэ хүтэлбэрлеэ, тэдэндэ туһа хүртэхэ ябадалаа һайжаруулха тухай асуудал табиха хэрэгтэй болоно. Олон министерствонууд өөһэдынгөө предприятинуудые, иланґаяа Москваһаа холо газарта байдаг предприятинуудые тон хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилнэ. Тэдэнэр олонхи ушарта партийна органуудта найдаад лэ, бодото дээрээ, өөһэдынгөө харюусалгые бэеһээ зайлуулна. Энээнһээ байтагай, али-нэгэн предприятинуудта туһа хүргэхэ һухай асуудал министерствонүүдэй урда нютагай партийна органуудай табихада министерствонүүд тон унжагай нобшоор, дуратүйгөөр хандадаг, эдэ асуудалнуудые ехэ халирхайгаар шиидхэдэг байха юм. Энэ хадаа нэн түрүүн Геологиин министерстводэ, Барилгын материалнуудай промышленностиин министерстводэ, Зам харилсаанай министерстводэ ба бусад зарим министерствонүүдтэ хабаадана.

Манай областной партийна организаци идеологическа хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхын тулада һүүлэй жэлнүүдтэ багабэшэ юумэ хэ. Зүгөөр энэ хүдэлмэри юрэнхыдөө бага хэмжээндэ байһаар. Нэн түрүүн коммунистнуудай, тусхайлбал хүтэлбэрилхы кадрнуудай марксистско-ленинскэ һуралсалай ямар байһан тухай хэлэхэ хэрэгтэй. Марксизм-ленинизмые шудалха хэрэгые хүтэлбэрилхэ тушаа партийна органуудай зүгһөө хүсэд һайн анхарал хандуулагдадаггүй байһан дээрэһээ, олон коммунистнууд һуралсанагүй гэхэгү, али политическэ эрдэмээ дээшэлүүлгэдэ ёһо тэдыгээр хандана. Эдэ бүгэдэ ямар юумэндэ хүргэнэб гэхэдэ, зарим коммунистнууд өөһэдынгөө авангардна үүргые харуулнагүй, партиин гэшүүнэй уялгануудые бэелүүлнэгүй. Тиимэһээ марксизм-ленинизмын үндэһэ һууринуудые шудалхын түлөө хүдэлмэрилхэ тухай партиин гэшүүдһээ, марксизм-ленинизмые партиин гэшүүдэй болон кандидадуудай шудалха хэрэгые хүтэлбэрилхэ тухай партийна организацинуудһаа эриһэн эрилтэ партиин хубилгагдаһан Уставай проект соо тон зүбээр табигдана.

Идеологическа хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлгэдэ, творческо организацинуудай: уранзохёолшодой, уранзураашадай, композиторнуудай союзуудай, искусствын эмхи зургаануудай, мүн тэрэшэлэн хэблэлэй газарнуудай болон научно-шэнжэлэлгын эмхи зургаануудай хүдэлмэри угаа ехэ удхашанартай. Эдэ организацинуудай болон эмхи зургаануудай хүдэлмэриин түлөө нютагай партийна органуудай бүрин харюусалгатай байһан тухай хэлэһэнэйшье хэрэггүй. Гэбэшье, культурна томо центрнүүдһээ холо газарта байһан, иланґаяа холын республиканууудай болон областьнуудай партийна органуудта СССР-эй советскэ уранзохёолшодой союзай, СССР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи искусствонуудай хэрэгые эрхилхэ комитедэй ба РСФСР-эй Министрнүүдэй Советэй дэргэдэхи искусствонуудай хэрэгүүдые эрхилхэ комитедэй, Науканууудай академиин болон бусадай зүгһөө горьтой туһаламжа үзүүлэгдэхэ хэрэгтэй болоод байна. Тэдэнэр уранзохёолшодой организацинуудай, искусствын эмхи зургаануудай болон научно-шэнжэлэлгын организацинуудай хүдэлмэриие түнзэгыгөөр шэнжэлжэ үзэхэ, тэдэнэй хүдэлмэриие һайжаруулха ябадалдамнай эрхим һайн туһа хүргэхэ ёһотой. Зүгөөр иимэ туһаламжа бидэндэ үзүүлэгдэнэгүй. Идеологическа хүдэлмэриин хэмжээе дээшэлүүлхын тулада эдэ организацинууд тушаа эригдэхэ эрилтые шангадхаха, нютагай органуудта туһа хүргэхынь түлөө тэдэнэй харюусалгые дээшэлүүлхэ хэрэгтэй.

Социалистическэ культура байгуулгада ба ажалшадые коммунистическээр хүмүүжүүлгэдэ арадай гэгээрэлэй хэрэг угаа ехэ удхашанартай. Гэхэтэй хамта, энэ хэрэгтэ тон ехэ дутагдалнууд бии. Олохон областьнуудай болон республиканууудай һургуулинуудта номоо муугаар үзэгшэдэй процент угаа ехэ байна. Зарим һургуулинуудта бата бэхи эрдэм һурагшадта үгэнэгүй. Национальна республиканууудай һургуулинуудтаород хэлэ заалга тон хангалтагүйгөөр табигданхай, энээнгүйгөөр ажахын элдэб һалбаринуудай мэргэжэлтэдэй һайн кадрнуудые бэлэдхэхэ тухай бодохоор бэшэ юм. Зүгөөр, РСФСР-эй Гэгээрэлэй министерствын залан ударидахы нүлөөн һургуулинуудта үзүүлэгдэдэгынь харагданагүй, бии байһан дутагдалнуудынь угаа ааляар зайсуулагдана. Гэгээрэлэй министерство болбол хүсэд һайн нэрэ хүндэтэй болоогүй. Арадай гэгээрэлэй асуудалнуудые эрхилхэ Бүхэсоюзна органиие байгуулха тухай дурадхал заатагүй һайшаагдамаар ба дэмжэгдэмээр байна.

Нүхэдүүд, манай партиин нэгэн хубиханиинь бологшо Бурят-Монголой партийна организаци партиин Центральна Комитедые болон нүхэр Сталиниие тойрон нигта жагсанхайгаар, партиин XIX съездын табиһан түүхэтэ зорилгонуудые бэелүүлхын тула бүхы хүсэ шадалаа үгэхөөр бэлэн байжа, XIX съездые угтаа.

Бурят-Монголой партийна организаци партиин Центральна Комитедэй болон агуу-ехэ Сталинай эсэгэ ёһоной саг үргэлжын анхарал оролдолгын ба туһаламжын ашаар республикынгаа хүдөө ажахые болон культурые хүгжөөхэ туулаа нилээд ехэ хүдэлмэри хээ. Хэнэйшье мэдэһээр, Бурят-Монгол хадаа урдань хаанта Россин эгээл национальна гэгээрэнхэй заха хизаарнуудай нэгэниинь байһан юм, эндэ Агуу-ехэ Октябрьска социалистическэ революциин урда тээ арадай ажахыда ба ажаһуудалда феодальна болон патриархально-роловой харилсаанууд оршожо байгаа, ямаршье промышленность үгы шахуу, гэгээрэнгэ тулюур хүдөө ажахы гол түлэб байгаа, һургуулинууд, больницанууд, үзэг бэшэг гэжэ байгаагүй, арад зон ядаржа тулижа ябадаг һэн. Мүнөө, ленинско-сталинска национальна политикын хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлэгдэһэнэй эсэстэ, бурят-монгол арад өөрынгөө үүрэн олоо, социалистическэ түрүү болоо. Бурят-Монгол хадаа тиин Центральна Комитедэй Советскэ Правительствын сусашагүй анхарал оролдолоо аша туһаар, агуу-ехэ ород ... туһаламжын ашаар хүгжэн... мо промышленностьтай, ... бэхижэжэ байгаа социалистическэ ... хүдөө ажахытай индустриал... колхозно республика болонхой ... публика дотор машина бүтээ... промышленность, барилгын ... риалнуудай промышленность ... модоной, загаһанай, мяхан... вын, промышленностиин хүн... бусад һалбаринууд бии. Хүдөө... хы гэгэгдэнги тулюур байһан ... циалистическэ түрүү хүдөө ... болонхой. Газартаряалангай ... низациин хэмжээнэй 80—85 ... цент болоод байһан тухайда ... бэл хүрэхэ байна. Хүдөө ... гол һалбари — колхозуудта... тын малажал бэхижэжэ, ... байна.

Ажахын ургахатай хамта, ... монгол арадай формоороо ... нальна, удхаараа социалистическэ ... культура ургана. Үзэг бэшэгт... нэй үгы шахуу байһан, ... үзэг бэшэггүй байһан ороо... мүнөө эхин, долоон жэлэй ба... һургуулинууд олон бии болоо... дэниитын долоон жэлэй һ... бэелүүлэгдээ. Дунда ба дээ... гуулинуудта национальна ... генциин кадрнууд бэлэдхэгдэ... ветскэ бурят-монгол литерат... искусство байгуулагдаа. Эдэ... дөөрөө бидэнэр манай Комм... ческэ партида, Советскэ Пра... ствода болон агуу-ехэ вождь... Сталинда уялгатайбди.

Бурят-Монголой ажалшадай ... партиин XIX съездэ үйлдэ... болон политическэ угаа ехэ ... тэйгээр бэлдээ. Республикы... зууд таряа бэлэдхэхэ түсэб... гээд, өөһэдынгөө үрһөөр сур... гаргажа, ниитын малажал ... хэ ба малажалай продукт... тушааха түсэбүүдээ амжа... гаар дүүргэжэ байна.

Гэбэшье, хэрбээ областьт... тийна организациин хүдэ... горьтой ехэ дутагдалнуудай ... даагүй һаа, республикын ажа... культурна байгуулалтада ... амжалтанууд туйлагдаха ... Партиин Центральна Комит... дутагдалнуудые ба алдуу... элирүүлэн гаргажа, манай ... организацида угаа ехэ туй... һэн байна. Областной парти... ганизаци эдэ дутагдалнуудые ... алдуунуудые түргөөр зайсуу... лада бүхы хэмжээнүүдые ... байна.

Нүхэдүүд! Партиин XIX ... табиһан зорилгонуудые ... Центральна Комитедэй ... гаар, нүхэр Сталинай хуг... ябажа, Бурят-Монголой ... организаци нэрэтэй түр... бэелүүлхэ, республикынгаа ... болон культурна байгуулалт... чэ амжалтануудые туйлаха ... партиин XIX съездые найду... ни зүбшөөрыт. Партиин ... оруулагдахаар үзэмжэдэ ... һан хубилалтанууд хадаа ... тэ зонтой холбоо барисаа... бэхижүүлхэдэнь, өөһэдынгө... гэнүүдэй дайшалхы шал... дээшэлүүлхэдэнь, партийна ... гүрэнэй журам бэхижүүл... кадрнуудые шэлэн олоо... хэлые шалгаха, идеологическ... дэлмэриин хэмжээе дээш... дороһоо гарадаг эгээл үргэ... римгой шүүмжэлэл дамж... хэрэг һайжаруулхадань ... тида туһалха байна. Эн... мэриин дутагдалнуудтай ... хэрэгтэ үргэн ниитэ зо... олоор хабаадуулха, һанал ... оһол назагай үзэл ... эсэс табиха, манай бүхы ... цинуудай ажал-ябуулгые ... хэрэг шангадхаха арга ... байна.

Нүхэдүүд! Партиин XIX ... дын шиидхэбэринүүдээр, ... дотор социализмын эко... проблемэнүүд» гэһэн сэсэ... зохёол соогоо нүхэр Сталин... һэн түүхэтэ заабаринуудай... сэгжэһэн манай парти ... байгуулгын агуу-ехэ шэнэ... нуудай замаар советска... залан ударидаха байна.

Манай агуу-ехэ Ленин—... парти мандаха болтогой!

Агуу-ехэ вождь ба багша ... Сталин мандаха болтогой! ... **гаташалга).**

Манай газетын удаадах ... октябриин 22-то гараха.

Редакторай ...
Д. Л. ЛОБ...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора — 7-85, отв. секретаря — 3-23. Отделов: партийной жизни, культуры и быта — 4-52, сельскохозяйственного и промышленности — 6-84, мест. информации и писем — 11-05. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00591. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж ...